

Локални акциони план за децу
Града Сомбора за период од 2024.
до 2027.године

Садржај

Contents

УВОД.....	3
ЦИЉНЕ ГРУПЕ ЛАП-а ЗА ДЕЦУ	7
ГРАД СОМБОР – ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ И ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ.....	7
Географски положај.....	8
Становништво	8
Становништво према брачном стању.....	10
Старосна структура становништва.....	10
Полна структура становништва.....	11
Етничка структура становништва	11
Структура становништва према вероисповести.....	12
Структура становништва према матерњем језику	13
Образовна структура становништва.....	13
Домаћинства и породице	14
Миграције становништва.....	14
УДРУЖЕЊА СА ПОДРУЧЈА ГРАДА СОМБОРА КОЈА СЕ БАВЕ ПОБОЉШАЊЕМ ПОЛОЖАЈА ДЕЦЕ	15
Омладински центар у Сомбору	16
ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ДЕЦУ	19
1. ОБРАЗОВАЊЕ И ЗАПОШЉАВАЊЕ ДЕЦЕ.....	21
2. ЗДРАВЉЕ И БЛАГОСТАЊЕ	46
3. СОЦИЈАЛНА ИНКЛУЗИЈА И БЕЗБЕДНОСТ	67
4. КУЛТУРА И ИНФОРМИСАЊЕ	100
5. МЕХАНИЗМИ ОДРЖИВОСТИ.....	112

УВОД

Локални акциони план за децу је стратешки документ Града Сомбора у склопу којег су одређени приоритети, циљеви и активности у области унапређења положаја деце са подручја Града Сомбора у периоду 2024-2027. године. Локални акциони план за децу креиран је примарно на основу резултата истраживања које је реализовао Сомборски едукативни центар током 2023. године.

Основна сврха ЛАП-а за децу као стратешког документа је да постави и дефинише правце деловања Града Сомбора и релевантних носилаца активности у области унапређења положаја деце и дефинише очекиване резултате као и индикаторе и механизме за евалуацију реализованих активности током трогодишњег периода, што ће допринети побољшању положаја деце и квалитета живота на подручју Града Сомбора.

ЛАП-ом се предвиђа на који начин ће локална самоуправа у сарадњи са релевантним актерима улагати труд за стварање окружења које подстиче позитиван психосоцијални развој деце. Иницирањем, израдом и усвајањем ЛАП-а за децу локална заједница показује спремност да ради на стварању окружења по мери деце. ЛАП за децу је први локални стратешки документ коме је у фокусу дете и представља инструмент за остваривање права детета и унапређење положаја деце на подручју Града Сомбора.

Одлуком о буџету Града Сомбора за 2023. годину („Службени лист Града Сомбора број 11/2022), опредељена су средства за израду Локалног акционог плана за децу у укупном износу од 700.000,00 динара у циљу израде документа који ће допринети побољшању положаја деце на локалном нивоу.

Град Сомбор је расписао Јавни конкурс за израду Локалног акционог плана за децу који је био намењен удружењима грађана на територији Града Сомбора који су према тексту Јавног Конкурса били у обавези:

- да спроводе активности и да им је седиште на подручју Града Сомбора, те да су регистрована у складу са Законом о удружењима („Службени гласник РС“ бр. 51/09 и 99/11-др. закон) односно да испуњава критеријуме прописане посебним законима, подзаконским актима који регулишу области из којих се конкурс расписује;
- да нису у поступку ликвидације или под привременом забраном обављања делатности;
- да су оправдали средства која су им у претходним годинама додељена из буџета Града по било ком основу;
- да је у статуту удружења недвосмислено наведен рад са децом;
- да удружење има искуства у изради локалних политика;
- да имају минимум пет година искуства у креирању и реализацији програма и активности за децу.

Поред наведених услова Јавни конкурс је садржао и јасне критеријуме којима се водила Комисија за реализацију Јавног конкурса за израду Локалног акционог плана за децу при одлучивању о додели средстава:

- 20 бодова за капацитет носиоца пројекта, предложене квалификације и референце пројектног тима усклађене са предложеним циљевима, резултатима и активностима пројекта, обезбеђено адекватно партнерство са другим организацијама у реализацији пројекта;
- 10 бодова за искуство у изради политика на локалном нивоу, као и у реализацији пројекта и програма за децу;
- 30 бодова за усклађеност планираних активности с циљевима и очекиваним резултатима и циљном групом, разрађеност и изводљивост плана реализације програма или пројекта, остваривост планираних резултата и мерљивост индикатора;
- 20 бодова за значај промене која се очекује након примене пројекта;
- 20 бодова за економску оправданост предлога буџета у односу на циљ и пројектне активности, прецизно и детаљно приказан наративни буџет пројекта који објашњава усклађеност предвиђеног трошка са пројектним активностима.

Одлуку о одабиру пројекта УГ „Сомборског едукативног центра“ - „Израда Локалног акционог плана за децу“ од стране Комисије, усвојило је и Градско веће Града Сомбора те овластило Градоначелника Града Сомбора да донесе Решење о расподели средстава за израду Локалног акционог плана за децу, као и да закључи Уговор са удружењем које је остварило право на доделу средстава.

Локални акциони план за децу реферише се на следеће међународне, националне и локалне документе:

- Конвенција о правима детета УН;
- Закон о ратификацији конвенције УН о правима детета;
- Агенда 2030.; Агенда циљева одрживог развоја;
- Декларација „Свет по мери деце“;
- Стратегија развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године; Службени Гласник РС бр 63/2021
- Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године;
- Стратегија јавног здравља у Републици Србији 2018-2027. године;
- Национална стратегија за младе за период 2015-2025. године;
- План развоја Града Сомбора за период од 2022. до 2028. године;
- Локални акциони план за младе Града Сомбора за период 2022. до 2025. године;
- Актуелно стање на подручју Града Сомбора (подаци Градске управе, институција и организација);

- Закључци и препоруке истраживања спроведеног у 2023. години за потребе израде Локалног акционог плана за децу.

ИСТРАЖИВАЊЕ О ПОЛОЖАЈУ И ПОТРЕБАМА ДЕЦЕ НАПОДРУЧЈУ ГРАДА СОМБОРА

За потребе креирања Локалног акционог плана за децу Града Сомбора, Сомборски едукативни центар је реализовао истраживање о положају и потребама деце на подручју Града Сомбора. Креирани су упитници прилагођени профилима циљних група које су испитиване, као и сет питања за фокус групе које су у оквиру истраживања реализоване. Квантитативни део истраживања спроведен је путем анкетног истраживања на узорку деце, узорку родитеља и узорку стручњака, са засебним формама инструмената за сваку циљну групу. Инструменти су у себи садржавали питања отвореног типа, питања затвореног типа и питања комбинованог типа. У склопу квалитативног истраживања реализоване су три фокус групе. Фокус групама били су обухваћени представници институција, удружења, деца и родитељи са подручја Града Сомбора.

Статистичка обрада података и креирање препорука:

Након имплементације квалитативног и квантитативног истраживања, урађена је статистичка обрада података квантитативног дела истраживања. Након обраде квантитативних података доц. др Дејан Ђорђевић је креирао сет препорука на основу статистичке анализе података и транскрипта фокус групних интервјуа. Сет препорука је коришћен као полазна основа за дефинисање специфичних циљева и активности садржаних у ЛАП-у за децу. Најзначајнији налази истраживања представљени су у уводним деловима појединачних приоритетних области.

РАДНА ГРУПА ЗА ИЗРАДУ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ДЕЦУ

Градоначелник Града Сомбора је именовао Радну групу за израду Локалног акционог плана за децу од 11 чланова/ница који су чинили/е:

1. Невен Ристић, координатор за децу и младе Канцеларије за младе Града Сомбора;
2. Доц.др Дејан Ђорђевић, заменик
3. Марија Јерковић, чланица;
4. Мирела Иванковић, чланица;
5. Зорица Голубовић, чланица;
6. Стаменка Судар, чланица;
7. Даница Клипа, чланица;
8. Јован Узелац, члан;

9. 00000Јелена Стакић; чланица;

10. Ивана Бараћ, чланица.

Чланови Радне групе имали су укупно десет састанака на којим су радили на креирању документа и један састанак након јавне расправе документа на којима су спрам добијених сугестија сачинили Локални акциони план за децу Града Сомбора за период од 2024. до 2027. године.

Током процеса израде нацрта ЛАП-а чланови радне групе су се базирали на четири основна принципа из којих проистичу сви чланови Конвенције:

- Недискриминација;
- Најбољи интерес детета;
- Право на живот, опстанак и развој;
- Партиципација деце.

ЦИЉНЕ ГРУПЕ ЛАП-а ЗА ДЕЦУ

У складу са Конвенцијом УН о правима детета, ЛАП за децу базира се на дефиницији по којој се дететом сматра свако људско биће који није навршило осамнаест година живота.

ЛАП је усмерен ка свој деци са подручја Града Сомбора, са посебним освртом на децу из осетљивих група: деца са сметњама у развоју, деца са инвалидитетом, деца угрожена сиромаштвом, деца без родитељског старања, деца из једнородитељских породица, деца оболела од тешких и/или ретких болести, деца која живе у насељеним местима, деца која су корисници права и услуга у систему социјалне заштите, ромска деца, деца припадници ЛГБТ+ популације, деца изложена децјем раду, децјем, раном и принудном браку, деца која су мигранти и избеглице, деца у сукобу са законом, деца жртве насиља, деца са искуством насиља, деца са поремећајима у понашању, деца из породица у којима су чланови у сукобу са законом, осуђени/на извршењу казне, деца која су у систему социјалне заштите или из система излазе, као и деца која припадају различитим националним, верским, религијским и етничким мањинским групама односно заједницама.

Поред деце која представљају примарну циљну групу, у циљевима и активностима ЛАП-а као циљне групе на које се односе поједине активности јављају се родитељи, старатељи и хранитељи (у даљем тексту: родитељи) деце и професионалци који раде са децом, а све у циљу унапређења положаја деце у локалној заједници.

ГРАД СОМБОР – ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ И ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Град Сомбор простире се на укупној површини од 1.216 км² а према попису становништва из 2011. године има укупно 85.903 становника. Састоји се од градског насеља Сомбор са 14 салашких насеља, која су посебна особеност овога краја, укупне површине 289 км² и 47.623 становника, и још 15 насељених места укупне површине 927 км² и 38.280 становника.

Географски положај

Град Сомбор налази се на крајњем северо-западу Републике Србије. Територија Града се граничи са суседним државама Републиком Хрватском и Републиком Мађарском. Западна граница, према Републици Хрватској још није утврђена, јер је граница била дефинисана матицом Дунава. Како је током векова Дунавмењао своје корито, а граница задржана на првобитној траси, тако се она само делимично поклапа са данашњим коритом Дунава. Северна граница Града Сомбора је према Републици Мађарској. Источна граница Града Сомбора је према општинама Суботица и Бачка Топола, југоисточна према општини Кула, а јужна и југозападна према општинама Озаци и Апатин.

Град Сомбор простире се на 17 катастарских општина и то: Растина, Алекса Шантић, Гаково, Бачки Брег, Телечка, Сомбор, Дорослово, Колут, Риђица, Светозар Милетић, Станишић, Бачки Моноштор, Стапар, Бездан, Кљајићево и Чонопља. Укупна површина општина је 117,722 ха 36 ари 90 м², а просечна величина катастарске општине износи 71,53 км².

Становништво¹

Према попису из 2022. године, Град Сомбор има 70818 становника од којих у градским насељима по попису има 41814 становника, а у осталим насељима 29004 становника. У табели испод приказани су подаци броја становника у свим деловима Града Сомбора.

Алекса Шантић	1295
Бачки Брег	769
Бачки Моноштор	2647
Бездан	3269
Гаково	1309
Дорослово	1084
Кљајићево	4006
Колут	1037
Растина	337

¹ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-Latn/popisni-podaci-eksel-tabele/>

Риђица	1482
Светозар Милетић	2162
Сомбор	41814
Станишић	2914
Стапар	2815
Телечка	1182
Чонопља	2696

Табела 1. Становништво према типу насеља по попису из 2022. године

Укупан број живорођене деце² на територији Града Сомбора током 2023. године износио је 506, од којих је живорођених 506, а мртворођених 2. Према статистичким подацима стоји да се у Граду Сомбору на 1000 становника роди 7.2 детета. Природни прираштај је негативан на републичком нивоу што је резултат ланчаног негативног природног прираштаја на нижим нивоима, како на региону Војводине, тако и на простору Западнoбачког округа и Града Сомбора. Стопа природног прираштаја (на 1000 становника) износи -12.4.

Procenjen broj stanovnika [broj]	Živorodjeni [broj]	Umrli [broj]	Umrli odojčad [broj]	Prirodni priraštaj [broj]	Stopa živorodjenih [na 1 000 stanovnika]	Stopa umrlih [na 1 000 stanovnika]	Stopa smrtnosti odojčadi [na 1 000 živorodjenih]	Stopa prirodnog priraštaja [na 1 000 stanovnika]
70158	506	1373	2	-867	7.2	19.6	4.0	-12.4 ³

Табела 2. Витални подаци према попису из 2022. године за Град Сомбор

Према подацима последње спроведеног пописа⁴ укупан број пунолетног становништва је 59.635, од којих је у градским насељима 34.585, а у осталим насељима овај број износи 24.777 становника. Просечна старост становништва на територији Града Сомбора је 46, 05 година што представљају једну од најзначајнијих демографских карактеристика нашег становништва. Према подацима спроведеног пописа просечна старост становника у градским насељима износи 45,29, док у осталим насељима просечна старост износи 47,14 година.

² <https://data.stat.gov.rs/Home/Result/18030503?languageCode=sr-Latn>

³ <https://data.stat.gov.rs/Home/Result/180304?languageCode=sr-Latn>

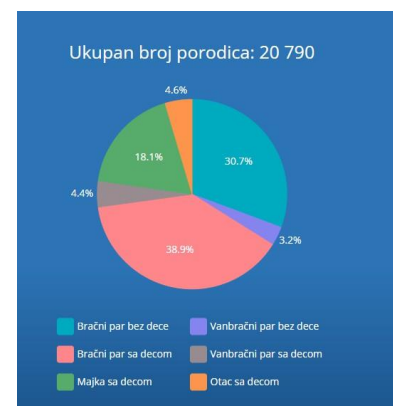
⁴ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-Latn/popisni-podaci-eksel-tabele/>

Град – општина	Пол	Укупно Total	Старост / Age																	Пуклоно станов- ништво Adult population	Просечна старост Average age	
			Старост / Age																			
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84			85 и више 85 and over
Сомбор	С	70818	2849	3141	3135	3442	3132	3465	3737	4224	4794	5105	5141	5485	5585	5747	5292	3016	2128	1400	59635	46,05
	М	34333	1454	1647	1601	1782	1639	1796	1916	2220	2472	2569	2576	2612	2702	2652	2320	1182	754	439	28551	44,28
	Ж	36485	1395	1494	1534	1660	1493	1669	1821	2004	2322	2536	2565	2873	2883	3095	2972	1834	1374	961	31084	47,71
	С	41814	1806	1943	1947	2064	1847	2062	2261	2631	2973	3144	2973	3163	3064	3125	3003	1788	1222	798	34858	45,29
	М	19952	908	1017	982	1088	944	1074	1136	1332	1492	1537	1482	1461	1424	1372	1287	694	443	279	16368	43,46
	Ж	21862	898	926	965	976	903	988	1125	1299	1481	1607	1491	1702	1640	1753	1716	1094	779	519	18490	46,96
Остала	С	29004	1043	1198	1188	1378	1285	1403	1476	1593	1821	1961	2168	2322	2521	2622	2289	1228	906	602	24777	47,14
	М	14381	546	630	619	694	695	722	780	888	980	1032	1094	1151	1278	1280	1033	488	311	160	12183	45,42
	Ж	14623	497	588	569	684	590	681	696	705	841	929	1074	1171	1243	1342	1256	740	595	442	12594	48,83

Табела 3. Подаци о старости становништа Града Сомбора према попису из 2022. године

Становништво према брачном стању⁵

Према подацима Републичког завода за статистику, а на основу спроведеног пописа становништва из 2022. године од укупног броја становника Града Сомбора брачни парови са без децом чине 30.7% становништва, брачни парови са децом чине 38.9%, мајке са децом чине 18.1% становништва, очеви са децом 4.6%, ванбрачни парови са децом 4.4%, док ванбрачни парови са децом чине 3.2%.

Старосна структура становништва

Према подацима Републичког завода за статистику за 2022. годину у Граду Сомбору живи 16% становништва старости од 0 до 17 година, 59% становништва старости од 18 до 64 године као и 25% становништва преко 65 година.

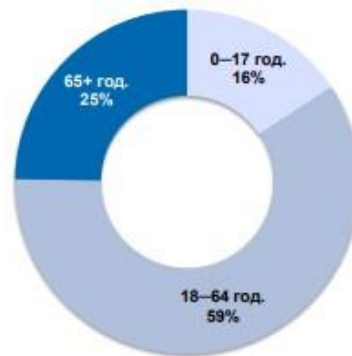
⁵ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-Latn/vizualizacije/>

Становништво према старосним групама и полу, 2021–2022.

	2021		2022	
	Ж	М	Ж	М
Деца старости до 6 година (предшколски узраст)	2019	2207	1969	2106
Деца старости 7–14 година (узраст основне школе)	2640	2747	2455	2614
Деца старости 15–18 година (узраст средње школе)	1485	1576	1328	1426
Деца старости 0–17 година	5762	6131	5422	5789
Број младих (15–29 година)	5714	6125	4821	5204
Радни контингент становништва (15–64 година)	24292	24937	21945	22408
Укупан број становника	39256	37137	36624	34470

Извор: Витална статистика, РЗС

Становништво према старосним групама, 2022.

Извор: Витална статистика, РЗС

Полна структура становништва

У Граду Сомбору број женског становништва износи 36.485, са просечном старошћу 47.71. Број мушког становништва износи 34.333, са просечном старошћу од 44.28 година.

Етничка структура становништва

Град Сомбор је етнички изразито шаролик и у њему је регистрована чак 21 националност. У табели испод налази се приказ структуре становништва у граду Сомбору према националној или етничкој припадности по попису из 2022. године:

	Укупно	Мушко	Женско
Срби	45.145	22.404	22.741
Албанци	91	48	43
Бошњаци	11	6	5
Бугари	18	10	8
Буњевци	1.324	623	701
Власи	3	2	1

Горанци	57	27	30
Југословени	681	347	334
Мађари	6.539	2.967	3.572
Македонци	103	42	61
Муслимани	33	10	23
Немци	289	157	132
Роми	957	494	463
Румуни	51	22	29
Руси	89	41	48
Русини	46	18	28
Словаци	74	22	52
Словенци	47	23	24
Украјинци	20	4	16
Хрвати	5.029	2.271	2.785
Црногорци	288	165	123
Остали	322	129	193
Нису се изјаснили	6.412	2.914	3.498
Регионална припадност	450	205	245
Непознато	2.739	1.382	1.357
Свега:	70.818	34.333	36.485

Табела 4. Структура становништва у граду Сомбору према националној или етничкој припадности по попису из 2022. године

Структура становништва према вероисповести⁶

Највећи број становника Града Сомбора на попису из 2022. године изјаснили су се као припадници хришћанске религија православне вероисповести. Хришћанство католичке вероисповести следеће је по заступљености у Граду Сомбору. Осим две наведене, присутне су и протестантска вероисповест, остале хришћанске вероисповести, исламска, јудаистичка, источњачке вероисповести, агностици, атеисти, остале вероисповести, док се део становништва није изјаснио по овом питању у оквиру спроведеног пописа.

⁶ <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-Latn/popisni-podaci-eksel-tabele/>

Регион Област Град- општина	Пол	Укупно Total	Хришћанска / Christian					Исламска Islam	Јудаистичка Judaism	Источњачке вероисповести Eastern religions	Остале вероисповести Other religions	Агностици Agnostics	Нису верници (атеисти) Not believers (atheists)	Нису се изјаснили Did not declare
			свега All	православна Orthodox	католичка Catholic	протестантска Protestant	остале хришћанске Other Christian							
Сомбор	с	70818	60345	44992	14900	239	214	137	9	8	4	88	919	6488
	м	34333	29194	22211	6787	94	102	67	5	4	3	58	535	3031
	ж	36485	31151	22781	8113	145	112	70	4	4	1	30	384	3457

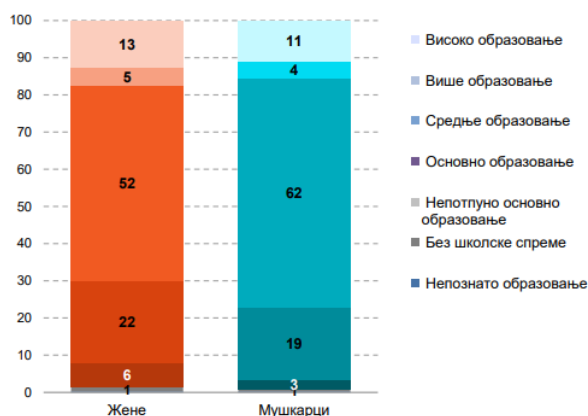
Табела 5. Структуре становништва у граду Сомбору према верској припадности по попису из 2022. године

Структура становништва према матерњем језику⁷

Најзаступљенији матерњи језик на подручју Града Сомбора јесте српски, а затим следе мађарски и хрватски док је у најмањем проценту заступљен бугарски.

Образовна структура становништва

Становништво старости 15 и више година према школској спреми и полу, 2022. (%)

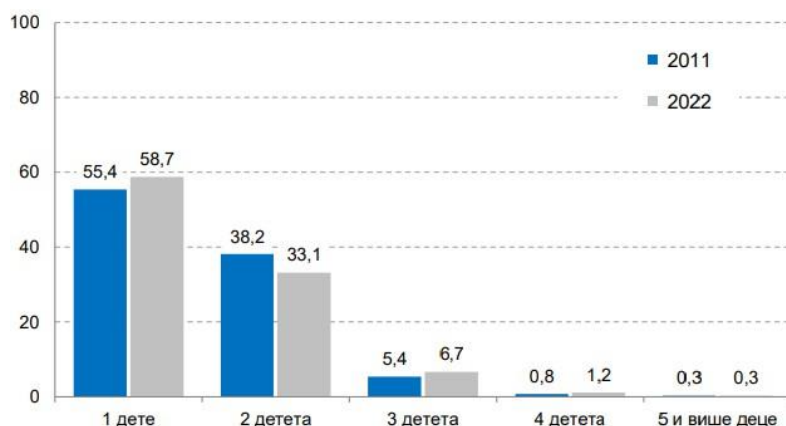

Извор: Попис становништва, домаћинстава и станова, РЗС

Од укупног броја становништва Града Сомбора старијег од 15 година највише је оних са средњом школом, затим оних са основном школом, затим високо образованих, након којих следе становника вишег образовања. На табели испод приказани су подаци добијеним путем спроведеног пописа становништва у 2022. години а који су доступни на сајту Републичког завода за статистику.

⁷ <https://data.stat.gov.rs/Home/Result/3104020302?languageCode=sr-Latn&displayMode=chart>

Породице са децом према броју деце (%)

Извор: Попис становништва, домаћинства и станова, РЗС

Домаћинства и породице

У Граду Сомбору је према статистичким подацима из 2022. године највећи број породица је са једним дететом (58.7%), након чега следе породице са 2 детета (33.1%), затим породице са 3 детета (6.7%). Породице са 4 детета износе 1.2% од укупног броја, док оне са 5 и више деце

2022. године износе 0.3% од укупног броја породица.

Миграције становништва

Према подацима пописа становништва из 2022. године аутохтоно становништво Сомбора износи 41232 становника, док је број досељених становника према овим подацима 29.586. Највећи број становништва досељава се из Републике Србије, чак 15.617, из иностранства досељено је укупно 1.3969, од чега је из бивших

Indikator	Period	doseljeno stanovništvo [broj]											
		2022											
			Autohtono stanovništvo (od rođenja stanije u istom naselju)	Doseljeno stanovništvo - ukupno	Doseljeno sa područja Republike Srbije - svega	Doseljeno sa područja Republike Srbije - iz drugog naselja iste opštine	Doseljeno sa područja Republike Srbije - iz druge opštine u istoj oblasti	Doseljeno sa područja Republike Srbije - iz druge oblasti	Doseljeno sa područja Republike Srbije - nepoznata opština doseljenja	Doseljeno iz inostranstva - svega	Doseljeno iz inostranstva - iz bivših republika SFRJ	Doseljeno iz inostranstva - iz drugih država	Doseljeno iz inostranstva - nepoznata država doseljenja
Teritorija - NSTJ													
Sombor		70818	41232	29586	15617	7576	2887	5024	130	13969	11933	2029	7

република СФРЈ досељено 11.933, из других држава 2.029, а из непознатих држава досељено је 7 становника.

Табела 6. Приказ досељеног становништва на основу пописа становништва из 2022. годин

УДРУЖЕЊА СА ПОДРУЧЈА ГРАДА СОМБОРА КОЈА СЕ БАВЕ ПОБОЉШАЊЕМ ПОЛОЖАЈА ДЕЦЕ

Удружења са подручја Града Сомбора која су током претходне три године реализовала активности које су значајно допринеле унапређењу положаја деце:

„Црвени крст Сомбор“ Сомбор;

УГ „Сомборски едукативни центар“ Сомбор;

УГ Центар за развој образовања „ПЛАНЕТА“ Сомбор;

УГ „Уметнички студио Сомбор“ Сомбор;

УГ „Општински одбор Покрета горана“ Сомбор;

УГ „Подунав“ Бачки Моноштор;

УГ „Буњевачко коло“ Сомбор;

УГ „Бодрог“ Бачки Моноштор;

УГ „Удружење слепих Сомбор“ Сомбор;

Удружење жена „Удахни живот“ Станишић;

Удружење грађана за развој и унапређење терапијског, педагошког и рекреативног јахања „Грива“ Сомбор;

УГ „Натура“ Бачки Брег

УГ „Центар за превенцију, едукацију и безбедност“ Сомбор; УГ „Друштво подводних активности“ Сомбор

УГ Радио клуб „Никола Тесла“ Сомбор;

УГ Фонд за едукацију „Виварта Лила“ Сомбор;

УГ „Едукативни центар Кристина“ Станишић;

УГ „Женска алтернатива“ Сомбор;

УГ Центар за индивидуални развој и унапређење друштва „Психозон“ Сомбор;

УГ „Клуб на куб“ Сомбор;

СУ „Студент“ Сомбор;

ХКУД „Владимир Назор“ Сомбор;

Удружење организација техничке културе, Сомбор;

УГ Центар за педагошке иницијативе, Стапар;

Удружење Немаца „Герхард“ Сомбор;

Центар за развој заједнице ЛИНК Сомбор;

Удружења Рома „Бели голуб“;

Пчеларско друштво „Пчела“ Бачки Моноштор;

Удружење за подршку особама са аутизмом „Маслачак“ Сомбор;

Удружење спортских риболоваца „Magic fish“ Сомбор;

Удружење омладине „Старт Кљајићево“ и друга.

Омладински центар у Сомбору

ОМЛАДИНСКИ ЦЕНТАР – Омладински центар је место/простор где се млади окупљају да би слободно време испунили на користан начин (хобији попут театра, спорта, плеса), а у одређеним случајевима и ради стицања специфичних знања и вештина. У омладинском центру углавном се спроводе активности које спадају у области вршњачке едукације и рада са младима, нпр. учење страних језика, фотографије, рачунарства. Омладински центар пружа оне активности које недостају у широј заједници, било да су из културне, спортске или образовне сфере и омогућава неформалним групама, удружењима младих и за младе, канцеларијама за младе, њиховим (кровним) савезима да реализују програме и заједнички управљају програмима, а појединим случајевима и простором уколико је омладински центар вођен од стране више актера или савеза. У примерима добре праксе, омладински центар представља установу чији је оснивач ЈЛС и која без накнаде подржава актере омладинске политике да одговорно спроводе целокупну омладинску политику на локалном нивоу. Међутим, омладинске центре могу оснивати и удружења младих и за младе, као и њихови (кровни) савези, али исто тако могу бити основани у партнерству између ЈЛС и удружења и њихових (кровних) савеза.

ОСНОВНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ОМЛАДИНСКОГ ЦЕНТРА

1. Омладински простор има примарну мисију да служи омладинском сектору и младима.
2. Омладински простор промовише сарадњу.
3. Омладински простор има компетентни запослени кадар.
4. Омладински простор има функционалан, безбедан, сигуран простор за младе.
5. Омладински простор нуди толерантно, здраво и безбедно радно окружење.
6. Омладински простор доприноси развоју квалитета омладинског рада и спроводи квалитетне програме омладинског рада
7. Омладински простор омогућава и подстиче укључивање младих, удружења за младе, омладинских удружења и њихових асоцијација
8. Омладински простор доприноси развоју омладинске политике
9. Промоција вредности рада са децом и младима.
10. Омладински простор промовише и спроводи програме
11. Транспарентне финансијске процедуре и организацијске политике

Развој омладинског центра у Сомбору

Процес успостављања Омладинског центра започет је у току 2021. године на основу заједничке иницијативе Владе Републике Србије, Министарства туризма и омладине, Града Сомбора, удружења ОПЕНС из Новог Сада и удружења грађана Сомборски Едукативни центар (СЕЦ). Поводом Дана младих, 12. августа 2022. године одржана је презентација пројекта изградње и успостављања Омладинских центара у Србији, која је уприличена у просторијама ОПЕНС-а у Новом Саду и том приликом је и званично потврђена заинтересованост свих укључених страна у реализацију овог пројекта.

У току процеса 12. октобра 2022. године Градоначелник Града Сомбора именовео је радну групу чији задатак је сарадња и заједнички рад на оснивању Омладинског центра у Сомбору. Радна група има и задатак да координира процесом реконструкције објекта.

Радну групу чине:

1. Бранислав Сворцан, координатор радне групе
2. Бојана Нешовић, координаторка за децу и младе
3. Срђан Влашкалић, извршни директор Сомборског едукативног центра
4. Ивана Бараћ, заменица извршног директора Сомборског едукативног центра

Министарство туризма и омладине и Град Сомбор су 10. априла 2023. године закључили Споразум о додели средстава за реконструкцију објекта у ком ће бити смештан Омладински центар у Сомбору. Радови су започети у септембру 2023. године да би били окончани до краја марта 2024. године.

Облик организовања и управљања омладинским центром

Град Сомбор се, потписивањем Споразума о додели средстава са Министарством туризма и омладине обавезао да реконструише објекат у коме ће бити смештен будући Омладински центар, на адреси Стапарски пут 16 у Сомбору. Тај простор су до момента реновирања, као закупци користили, пре свега Сомборски едукативни центар (СЕЦ), СУБНОР и Удружење војних пензионера, док су по потреби просторије уступане на коришћење другим удружењима са територије града. Објекат предвиђен за Омладински центар је у власништву Града Сомбора и користиће се за реализацију програмских активности из области рада са децом и младима.

ПРИОРИТЕТНЕ ОБЛАСТИ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА ДЕЦУ

Радна група дефинисала је следеће приоритетне области:

1. ОБРАЗОВАЊЕ И ЗАПОШЉАВАЊЕ
2. ЗДРАВЉЕ И БЛАГОСТАЊЕ
3. СОЦИЈАЛНА ИНКЛУЗИЈА И БЕЗБЕДНОСТ
4. КУЛТУРА И ИНФОРМИСАЊЕ
5. МЕХАНИЗМИ ОДРЖИВОСТИ

Уводни делови приоритетних области садрже релевантне податке о капацитетима и ресурсима локалне заједнице. У склопу приоритетних области описано је тренутно стање, наведене су препоруке које су проистекле из резултата истраживања и мапирани су најзначајнији ресурси. За сваку приоритетну област дефинисани су специфични циљеви и наведене активности које треба реализовати у наредним годинама како би се остварили што повољнији услови за позитиван психосоцијални развој деце и за њихово активно учешће у животу локалне заједнице.

Осим приоритета, радна група која је креирала нацрт документа увидела је значај евалуације Локалног акционог плана, односно прикупљања информација о свим активностима које су реализоване у циљу побољшања положаја деце на подручју Града Сомбора у периоду 2024-2027.године. Поред евалуације, предвиђена је реализација истраживања путем којег ће бити испитане потребе за креирањем наредног акционог плана за децу, али и препознат значај спровођења истраживања из појединачних области од интереса за унапређење положаја деце.

Град Сомбор је препознао значај заједничког планирања унапређења положаја деце у локалној заједници. Кроз Локални акциони план за децу Град Сомбор ће подстицати све релевантне актере у локалној заједници да се укључе у процес решавања проблема деце и стварање услова за побољшање положаја деце. Локални акциони план за децу за период од 2024. до 2027. године биће један од најрелевантнијих смерница наредних Јавних конкурса за реализацију Локалног акционог плана за децу, иако активности које су садржане у

Локалном акционом плану за децу могу да се финансирају из буџета Града Сомбора и путем Јавних конкурса у области младих, културе, социјалне заштите и сл. Осим градског буџета, као потенцијални извори финансирања активности садржаних у Локалном акционом плану за децу су релевантни јавни конкурси на покрајинском и националном нивоу, домаће и стране фондације и удружења, амбасаде, развојне агенције, међународни фондови и програми, донације грађана и правних лица.

Све активности, очекивани резултати и индикатори садржани у Локалном акционом плану за децу односе се на период 2024-2027.године.

1. ОБРАЗОВАЊЕ И ЗАПОШЉАВАЊЕ ДЕЦЕ

Предшколску установу „Вера Гуцуња“ чини мрежа дечијих вртића од укупно 33 објекта, од тога је 18 у граду и 15 објеката је у насељеним местима. Васпитно-образовни рад се изводи у 81 групи на српском језику, у 3 на мађарском језику и у 1 васпитној групи двојезично (српски и мађарски). У Бачком Моноштору, ромска деца су интегрисана у редовне васпитне групе где се васпитно-образовни рад изводи на српском језику. Укупан број деце обухваћен предшколским васпитањем и образовањем приказан је у табели испод, а односи се на податке РЗС-а.

ПРЕДШКОЛСКО ОБРАЗОВАЊЕ

Број установа	2	(2022)
Број објеката	33	(2022)
Деца узраста 0–3 године у предшколском васпитању и образовању	379	(2022)
Обухват деце узраста 0–3 године предшколским васпитањем и образовањем (%)	27,2	(2022)
Деца узраста од 3 године до поласка у ППП* у предшколском васпитању и образовању	837	(2022)
Обухват деце узраста од 3 године до поласка у ППП* предшколским васпитањем и образовањем (%)	57,1	(2022)
Деца која похађају припремни предшколски програм	794	(2022)

* ППП – припремни предшколски програм
Извор: Статистика образовања, РЗС

Предшколско образовање — капацитет, 2021.

	Укупно	Градска насеља	Остала насеља
Број примљене деце	2021	1545	476
Уписана деца преко капацитета	0	0	0
Деца која нису примљена због попуњености капацитета	20	20	0

Извор: Статистика образовања, РЗС

⁸Табела 7. Подаци о предшколском образовању на основу пописа становништва из 2022. године

Град Сомбор са насељеним местима има укупно 22 основне школе, од којих је 14 основних школа у насељеним местима и 8 у Граду. Од наведених осам школа у граду, постоји једна музичка школа (МШ „Милан Коњовић“), једна Школа за основно образовање одраслих и једна специјална школа (ШОСО „Вук Караџић“). У табели испод приказан је број деце обуваћен основним образовањем према подацима РЗС-а за 2022. годину.

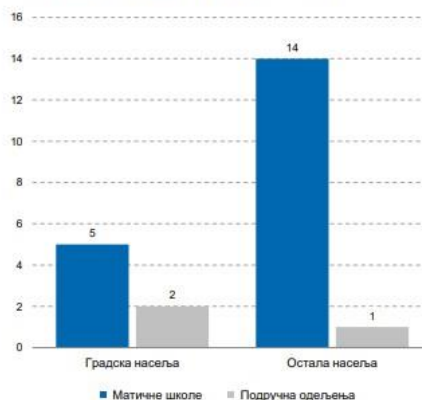
¹⁰ http://devinfo.stat.gov.rs/serbiaprofilelauncher/files/profiles/sr/1/DI_Profil_Sombor_EURSRB001002001001.pdf

ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ

Основне школе — матичне школе	21	(2023)
Основне школе — подручна одељења	3	(2022)
Ученици уписани у основне школе — матичне школе		
у ниже разреде (I — IV)	2430	(2022)
у више разреде (V — VIII)	2514	(2022)
Ученици уписани у основне школе — подручна одељења		
у ниже разреде (I — IV)	21	(2022)
у више разреде (V — VIII)	0	(2022)
Нето стопа обухвата основним образовањем (%)	94,7	(2022)
Ученици који су завршили 8. разред основне школе	626	(2022)
Стопа завршавања основне школе (%)	96,2	(2022)
Стопа одустајања од школовања у основном образовању (%)	0,4	(2022)
Број деце обухваћене основним образовањем за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом	81	(2023)
Број одраслих обухваћених основним образовањем	465	(2023)

Извор: Статистика образовања, РЗС

Основне школе према типу насеља, 2022.

Извор: Статистика образовања, РЗС

⁹Табела 8. Подаци о основном образовању на основу пописа становништва из 2022. године

Све средње школе се налазе на територији Града и њих има укупно 7. То су: Средња пољопривредно-прехрамбена школа, Средња економска школа, Средња техничка школа, Средња школа „Свети Сава“, Средња медицинска школа „Др Ружица Рип“, Гимназија „Вељко Петровић“ и Средња музичка школа „Петар Коњовић“. У табели испод приказан је број уписаних ученика у средње школе (2023) који према подацима РЗС-а износи 3181.

СРЕДЊЕ ОБРАЗОВАЊЕ

Средње школе	7	(2023)
Ученици уписани у средње школе	3181	(2023)
Обухват деце средњим образовањем (%)	-	-
Ученици који завршавају средњу школу	805	(2022)
Стопа завршавања средње школе (%)	-	-
Стопа одустајања од школовања у средњем образовању (%)	-0,1	(2022)
Број деце обухваћене средњим образовањем за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом	20	(2023)

Извор: Статистика образовања, РЗС

¹⁰Табела 9. Подаци о средњем образовању на основу пописа становништва из 2022. године

У средњим школама су формиран различити образовни профили који ће у наставку бити наведени:

I. Средња медицинска школа „Др Ружица Рип“: фармацеутски техничар, медицинска сестра — техничар, физиотерапеутски техничар, педијатријска сестра - техничар и фармацеутски техничар на мађарском језику. Сви смерови су у четворогодишњем трајању.

⁹ http://devinfo.stat.gov.rs/serbiaprofilelauncher/files/profiles/sr/1/DI_Profil_Sombor_EURSRB001002001001.pdf

¹⁰ http://devinfo.stat.gov.rs/serbiaprofilelauncher/files/profiles/sr/1/DI_Profil_Sombor_EURSRB001002001001.pdf

II. Гимназија „Вељко Петровић“: друштвено-језички смер, природно-математички смер, општи смер на мађарском језику, специјални смер за ученике са посебним способностима за рачунарство и информатику, специјални смер за ученике са посебним способностима за географију и историју, специјални смер за ученике са посебним способностима за спорт. Сви смерови су у четворогодишњем трајању.

III. Пољопривредно-прехрамбена школа. Четворогодишњи смерови: пољопривредни техничар дигиталних технологија и ветеринарски техничар. Трогодишњи смерови: руковалац пољопривредне технике, цвећар – вртлар, пекар и оператер у прехрамбеној индустрији.

IV. Средња школа „Свети Сава“. Четворогодишњи смерови: техничар за заштиту животне средине, техничар за хемијску и фармцеутску технологију. Трогодишњи смерови: техничар дизајна одеће, фризер и педикир маникир.

V. Средња економска школа. Четворогодишњи смерови: економски техничар, финансијско-руководствени техничар, комерцијалиста и туристички техничар. Трогодишњи смерови: конобар, трговац и кувар.

VI. Средња техничка школа. Четворогодишњи смерови: техничар за компјутерско управљање (ЦНЦ) машина, машински техничар моторних возила, електротехничар рачунара, електротехничар енергетике, техничар информационих технологија, техничар мехатронике и техничар друмског саобраћаја. Трогодишњи смерови: бравар - заваривач електричар, електричар на мађарском језику и возач моторних возила.

VII. ШОСО са домом „Вук Караџић“. Двогодишњи смерови: цвећар вртлар (образовање за рад) и сервир.

VIII. Музичка школа „Петар Коњовић“: музички извођач класичне музике, музички извођач српског традиционалног певања и свирања и дизајнер звука, Сви смерови су у четворогодишњем трајању.

На територији Града функционише и Педагошки факултет у Сомбору који је у саставу Универзитета у Новом Саду. На Педагошком факултету у Сомбору могу да се похађају следећи смерови:

I. Основне академске студије: дипломирани учитељ, дипломирани васпитач, дипломирани библиотекар и дигитално образовање

II. Мастер академске студије: мастер учитељ, мастер васпитач, мастер библиотекар и дигитално образовање

III. Докторске академске студије: докторске академске студије методике разредне наставе и библиотекарство.

У области образовања и запошљавања, а у оквиру спроведеног истраживања (анкетног испитивања и фокус група) дошло се до следећих налаза релевантних за овај приоритет:

ДЕЦА

На питање „Да ли у школи постоји запослени коме можеш да се обратиш уколико имаш неки проблем или ти је потребна подршка?“, већина испитаника (64,40%) одговара да у школи постоји таква особа, њих 12,09% одговара да таква особа не постоји и несигурно је 23,51% испитаника. Они који су одговорили потврдно најчешће наводе да су то следеће особе: одељенски старешина (141 испитаник), педагог или психолог (59 испитаника), појединачни професори (38 испитаника).

Испитаници су користили десетостепену скалу процене да процене колико сматрају да се у школском програму обрађују садржаји који ће те припремити за реалан живот након школе, где је 1 значило ни мало, а 10 је значило у потпуности. Просечна оцена на овом питању је 5,05, негде отприлике на половини скале.

На питање да ли знају коме могу да се обрате за подршку/савет приликом доношења одлука у вези са каријером (професионална оријентација, саветовање, избор будућег занимања итд.) највећи број испитаника, њих 71,10% одговара да не зна, док 28,90% испитаника зна коме би се обратило. Они испитаници који знају коме би се обратили наводе да су то психолог (51), педагог (28), разредни старешина (14), родитељи (40), појединачни наставници (27).

Трећина испитаника наводи да им је потребна помоћ у учењу појединих наставних предмета, 51,17% наводи да им таква помоћ није потребна и 15,83% није сигурно.

Испитанике смо замолили да изаберу пет обука које би највише волели да похађају. Обука коју би највише волели да похађају је дигитални маркетинг (48,30%), а затим учење енглеског језика (38,80%), руковање мултимедијалном опремом (фотоапарат, дрон, камера и сл.) (35,30%), креирање/дизајнирање садржаја за друштвене мреже (33,50%) и учење другог језика који није енглески (33,30%).

Највише испитаника, скоро три четвртине, није никада волонтирало. Они који су некад негде волонтирали наводе да је су то радили у оквиру Црвеног крста (66), Сомборски едукативни центар (15), Физички бизи фест (9) Психозон и дан менталног здравља (7), хуманитарне акције (16), еколошке акције и акције чишћења и уређивања (11).

РОДИТЕЉИ

Родитеље смо питали да одаберу до 5 најважнијих обука за које сматрају да деца основношколског узраста треба да похађају. Према мишљењу родитеља тих пет обука су: учење страног језика (84%), рад на рачунару/интернету (59,20%), бонтон (културна комуникација путем електронских канала – Инстаграм, Фацебоок, Вибер, СМС, емаил и сл.) (53,60%), вештине јавног наступа (42,40%) и програмирање (28%).

На питање да ли је њиховом детету потребна додатна помоћ у савладавању појединих наставних предмета (нпр. додатни часови), 53,60% родитеља одговара потврдно, а 46,40% одговара да није потребно.

Родитељи углавном не знају (80,80%) коме у Сомбору могу да се обратите за подршку/савет приликом доношења одлука у вези са каријером њиховог детета (професионална оријентација, саветовање, избор будућег занимања итд.). Од оних који знају наводе да је то стручна служба школе – педагог или психолог (12), Националној служби за запошљавање (6), удружењу Психозон (2), школи (1) и одељенском старешини (1).

СТРУЧЊАЦИ

На питање да наведу која знања и вештине су потребне деци основношколског узраста, а да нису обухваћена наставним планом и програмом, стручњаци наводе да су то нека практична знања, да науче како да се брину о себи, да се брину о другима и буду емпатичнији, да развијају комуникацију, социјалне вештине, затим едукације о репродуктивном здрављу, волонтеризам, самосталност, толеранција и одговорност.

На питање да наведу које компетенције/знања/вештине процењују као недостајуће код стручњака који раде са децом стручњаци наводе да су то асертивна комуникација, медијација, знања о инклузији, дигитална писменост, регулација емоција и ношење са стресом, образовање у области рода и пола и стрпљење.

Стручњаци као вид подршке који би њима био најпотребнији како би радили квалитетније са децом наводе: боља сарадња са родитељима и комуникација, постојање неке интернет странице где би се могли информисати о начинима рада са децом, мање оптерећености папирологијом (6) , психолошка знања, финансијска подршка, стручни скупови и размена искуства са колегама (4), подршка других стручњака (дефектолог, психолог, логопед),

Као пет најпотребнијих обука за децу до 18 година стручњаци су издвојили: Бонтон (културна комуникација путем електронских канала – Инстаграм, Фацебоок, Вибер, СМС, емаил и сл.) (70%), рад на рачунару/интернету (66,7%) учење енглеског језика (60%) учење другог страног језика (50%) и вештине јавног наступа (46,7%).

1. УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.1.: Унапређивање професионалне оријентације и каријерног вођења

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ ПАРТНЕРИ
1.1.1. Организација Сајма професионалне оријентације	Организовано три Сајма професионалне оријентације на коме ће све средње школе представити своје профиле кроз промотивни материјал и разговор, као и факултети. Најмање 100 ученика свих ОШ са територије Сомбора посетили Сајам, остварили увид у промотивне материјале, добили одговоре на питања и сл. Учествовало свих шест средњих школа са територије града Сомбора и најмање три средње школе из Западнобачког округа. Учествовала најмање једна високошколска установа на Сајму.	Број средњих школа које су учествовале на Сајму Број факултета и високих школа које су учествовале на сајму. Број организованих Сајама Број ученика који су посетили Сајам	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења Национална служба за запошљавање – филијала Сомбор Школска управа Сомбор Образовне установе

1.1.2. Едукација стручних сарадника - основних и средњих школа, којом ће унапредити компетенције за примену и тумачење тестова личности - интересовања - способности	Организована минимум једна едукација за стручне сараднике основних и средњих школа Едуковано најмање 10 стручних сарадника основних и средњих школа, да пружају помоћ у професионалној оријентацији и каријерном вођењу ученика Све школе имају сараднике који су прошли едукацију опремљене тестовним материјалом Најмање 100 ученика користи помоћ сарадника школе при доношењу одлуке за наредне кораке по завршетку школе	Број ученика који користи помоћ школског сарадника у професионалној оријентацији и каријерном напредовању Број едукованих сарадника Број школа опремљених тестовним материјалом	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Црвени Крст Сомбор Удружења Национална служба за запошљавање – филијала Сомбор Школска управа Сомбор Образовне установе Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Сомбор Педагошки факултет у Сомору
1.1.3. Реализација радионица за децу на којима ће учити вештине пословне и формалне комуникације	Организовано најмање 45 радионица, на којима су ученици стекли вештине вођења разговора, попуњавање различитих пријавних образаца, молби, писања биографија, пропратних писама и других видова пословне и формалне комуникације Едуковано најмање три тима вршњачких едукатора који ће поучавати своје вршњаке у	Број одржаних радионица Број радионица у насељеним местима Број едукованих ученика који су похађали радионице Број тимова вршњачких едукатора	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Црвени Крст Сомбор Удружења Школе са територије Града Сомбора

	наведеним вештинама		
1.1.4. Организовање саветодавних услуга професионалне оријентације и каријерног вођења	Организовано минимум 3 инфо кутка у којем ће најмање 150 деце добити саветодавне услуге. Организовано бар три онлајн каријерна саветовалишта Реализоване радионице професионалне оријентације и каријерног вођења.	Број ученика којима је пружена подршка за избор средње школе, факултета (тестирање, саветовање...) Број реализованих инфо кутака	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Црвени Крст Сомбор Национална служба за запошљавање – филијала Сомбор Удружења Образовне установе

1.1.5. Организовање „инфо“ дана за родитеље са циљем упознавања са могућностима пружања услуга каријерног саветовања за децу	Организовани „инфо“ дани за родитеље са циљем упознавања са могућностима пружања услуга каријерног саветовања за децу на годишњем нивоу	Број инфо дана који су реализовани Број родитеља који су учествовали	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Црвени Крст Сомбор Национална служба за запошљавање – филијала Сомбор Удружења Образовне установе
--	---	---	---

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.2.: Подршка ученицима који су у ризику од напуштања школовања			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
1.2.1. Идентификовање ученика и фактора који узрокују ризик напуштања школовања	Спроведено истраживање у коме ће се идентификовати ученици у ризику и основни социодемографски и други фактори који доприносе потенцијалном напуштању школовања Минимум 200 испитаника учествовало у истраживању Спроведено минимум 100 анкета/интервјуа/фокус група са	Број спроведених истраживања Број испитаника који су били део истраживања Број спроведених анкета/интервјуа/фокус група са релевантним актерима	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Школе на територији Града Сомбора Педагошки факултет у Сомбор

	релевантним актерима		Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Центар за социјални рад
1.2.2. Пружање саветодавне подршке породицама за ублажавање или отклањање узрока који изазивају ризик напуштања школовања	Пружена саветодавна подршка најмање 30 породица Минимум 60 деце добило саветодавну подршку Минимум 100 родитеља добило саветодавну подршку Саветодавна подршка спровођена је континуирано током трајања календарске године	Број саветованих породица Број деце која су добила саветодавну подршку Број родитеља родитеља који су добили саветодавну подршку Број месеци/учесталост спровођења саветодавне подршке	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења Центар за социјални рад Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Педагошки факултет у Сомбор
1.2.3. Радионице (информативне и едукативне) за оснаживање породица и деце из осетљивих	Реализовано минимум 9 радионица Минимум 100 деце учествовало у радионицама Минимум 100 родитеља	Број реализованих радионица Број деце учесника радионица Број родитеља учесника радионица	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења

група	учествовало у радионицама		Црвени крст Сомбор Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Педагошки факултет у Сомбор
1.2.4. Бесплатни програми за децу са циљем подршке успешном школовању (подршка у савладавању школског градива)	Реализовао минимум 3 програма са циљем подршке успешном школовању (подршка у савладавању школског градива) Учествовало минимум 200 деце Учествовало минимум 6 струјака	Број програма Број деце која су учествовала Број стручњака који су учествовали	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења Образовне установе Центар за стручно усавршавање запослених у образовању

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.3.: Подстицање друштвено одговорног понашања кроз волонтеризам и хуманитарне акције			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ ПАРТНЕРИ
1.3.1 Организовање сајмаволонтеризма	Организовано минимум 3 сајма волонтеризма Минимум 100 деце учествовало на сајму Минимум 100 родитеља учествовало на сајму Минимум 30 стручњака учествовало на сајму	Број организованих сајмова Број учесника - излагача - домаћина штандова на сајму, тј. понуђених садржаја (модела) из којих деца уче Број деце који су учесници Сајма Број родитеља који су учесници Сајма Број стручњака који су учесници Сајма	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању

1.3.2. Организовање волонтерских акција	Организовано бар 6 волонтерских акција Учествовало минимум 60 деце у акцијама Учествовало минимум 10 стручњака у акцијама	Број волонтерских акција Број деце која су укључена у волонтерске акције Број стручњака који су укључени у волонтерске акције и координацију истих	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе
1.3.3. Организовање хуманитарних акција	Организовање бар 3 хуманитарне акције Организовање бар 3 хуманитарне акције на друштвеним мрежама и интернету Успостављено једно „Место помоћи“ на које свако може доћи да нешто узме или остави за друге (нпр. књиге, гардероба, играчке)	Број хуманитарних акција Број деце укључене у хуманитарне акције Број организованих места помоћи Број волонтера укључених у „Места помоћи“	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање

			запослених у образовању Здравствене и социјалне установе
1.3.4. Афирмисање волонтеризма међу децом и мотивисање деце за укључивање у волонтерске акције	Организовано минимум 3 активности путем којих је афирмисан волонтеризам међу децом Минимум 30 деце се укључило у волонтерске акције	Број организованих активности Број деце укључене у активности Број деце која су се укључила у волонтерске акције	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе

1.3.5. Креирање онлај кампања са децом у циљу афирмисања волонтеризма и активизма	Креирање минимум 2 онлај кампање са децом у циљу афирмисања волонтеризма и активизма Минимум 20 деце учествовало у креирању кампање	Број креираних кампања Број деце која су учествовала	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе
---	--	---	---

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.4.: Развијање дигиталних вештина деце, родитеља и наставника

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ ПАРТНЕРИ
1.4.1. Курс фотографије и графичког дизајна	Организовано минимум 3 курса графичког дизајна за најмање 30 деце Организовано минимум 3 курса фотографије и употребе програма за	Број деце која су похађала курсеве	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар

	обраду фотографијеи видеа за најмање 30 деце		Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању
1.4.2. Курс програмирања за децу	Организовано минимум 3 курса програмирања за најмање 30 деце	Број организованих курсева Број деце која су похађала курсеве	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању

1.4.3. Обука из креативног писања, онлајн маткеринга и креирања садржаја за друшвене мреже	Организовано минимум 3 курса креативног писање за најмање 30 деце Организовано минимум 3 курса онлајн маркетинга за најмање 30 деце Организовано минимум 3 курса о креирању садржаја за друштвене мреже за најмање 30 деце	Број организованих курсева Број деце која су похађала курсеве	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању
1.4.4. Обука за коришћење онлајн платформи за учење и алата за креирање дигиталног садржаја	Организована по једна обука за наставнике, родитеље и ученике о коришћењу онлајн платформи за учење и алата за креирање дигиталног садржаја Укључено најмање по 20 наставника, родитеља и деце у обуке	Број реализованих обука Број укључених наставника, ученика и родитеља у обуке.	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.5.: Развијање личних вештина и потенцијала деце			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ ПАРТНЕРИ
1.5.1. Обука за децу у домену вештина комуникације	Организовано минимум 6 обукана наведене теме: Асертивна комуникација Ненасилно решавање конфликта Активно слушање Вештине презентовања и јавног наступа Медијска писменост Бонтон и култура опхођења у непосредном контакту и дигиталном простору	Број деце која су учествовала у обуци Број реализованих обука	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању

1.5.2. Курсеви страног језика	Организована бар два курса страног језика Минимум 30 деце похађало курсеве	Број одржаних курсева страних језика Број одржаних курсева у насељеним местима	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању
1.5.3. Радионице и тренинзи за развој самопоуздања и самопоштовања	Организоване бар две радионице развоја самопоштовања и самопоуздања за најмање по 15 деце	Број организованих радионица Број организованих радионица у насељеним местима Број деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање

			запослених у образовању
1.5.4. Радионице посвећене развоју критичког мишљења и формирању научног погледа на свет	Реализовано намање две радионице за по 15 деце на којима се ради на развоју научног мишљења и формирању научног погледа на свет, од којих једна у насељеном месту	Број реализованих радионица Број организованих радионица у насељеним местима Број укључене деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању
1.5.5. Организовање радионица/едукација за децу на тему стицања практичних животних вештина	Реализовано минимум 15 радионица/едукација за децу на тему стицања животних вештина Минимум 150 деце учествовало	Број реализованих радионица/едукација за децу Број деце која су учествовала	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне

			установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању
--	--	--	---

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.6.: Унапредити пружање образовне подршке деци и родитељима из осетљивих група

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ ПАРТНЕРИ
1.6.1.Саветодавне услуге родитељима у вези са школовањем деце са сметњама у развоју	Организовано једно бесплатно саветовалиште за родитеље децеса сметњама у развоју, у којем ће услуге пружати стручњаци три различита профила, физички или онлајн Минимум 20 родитеља деце са сметњама користило услуге саветовалишта	Број родитеља корисника саветовалишта Број различитих профила	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне

			установе
1.6.3. Пружање подршке даровитој деци	Идентификовно најмање троје даровите деце Креиране активности подршке за даровиту децу	Број идентификоване деце Број креираних активности	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе
1.6.4. Групе подршке за децу и родитеље који се суочавају са изазовима у области образовања	Реализоване минимум 3 групе подршке годишње Учествовало миимум 30 родитеља и 30 деце	Број реализованих група подршке Број учесника деце Број учесника родитеља	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења,

			Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе
--	--	--	--

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.7.: Подржати ученике у савлађивању метода и вештина учења

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ ПАРТНЕРИ
1.7.1. Обуке за учење учења и ефикасно учење	Организовано бар 15 обука о техникама и методама успешног ефикасног учења у којима ће учествовати најмање 150 деце	Број реализованих обука Број реализованих обука у насељеним местима Број деце која су похађала обуке Број деце из насељених места која су похађала обуке	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет

			Центар за стручно усавршавање запослених у образовању
1.7.2. Обуке за развој критичког мишљења	Организовано најмање 3 обуке за развој критичког мишљења деце. Најмање 40 деце завршило обуке за развој критичког мишљења.	Број реализованих обука Број деце која су похађала обуке	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању
1.7.3. Радионице за развијање пажње, концентрације	Организовање минимум 6 радионица развоја пажње и концентрације Учествовало по 15 деце на радионицама.	Број реализованих радионица Број деце која су похађала обуке	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења,

			Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе
--	--	--	--

2. ЗДРАВЉЕ И БЛАГОСТАЊЕ

Процена здравствених потреба становништва различитих популационих група, посебно према старости, полу, рањивости врши се на основу затеченог стања показаних резултата у коришћењу здравствене заштите и здравствених услуга као и на основу процене демографских, виталних и социјалних промена и на основу утицаја епидемиолошке ситуације на здравље. На процену врсте и обима здравствених потреба утичу и други фактори, као што су навике и понашање у вези са здрављем, вредновање здравља у традицији и култури становништва, самопроцена здравља, расположиви и доступни капацитети здравствене службе, осигурања и други фактори.

Потенцијалне здравствене потребе односе се на здраво становништво у области унапређења и очувања здравља, ради очувања виталних капацитета и спречавања деловања препознатих ризика по здравље. Реализују се на примарном нивоу у оквиру превентивне здравствене заштите и у мањем обиму у болничкој здравственој заштити у вези стања трудноће, порођаја, те у здравственој заштити новорођенчади и одојчади у оквиру примарне и секундарне превенције.

Здравствене потребе оболелих и повређених процењују се у области лечења и рехабилитације на примарном, секундарном и терцијарном нивоу, а на основу очекиваног коришћења здравствене заштите и здравствених услуга, регистрованог морбидитета у примарној и болничкој заштити и на основу одређених обољења и стања од већег социјално медицинског значаја - према популационим регистрима, пријавама (заразне и друге болести) и других показатеља угрожености здравља становништва у односу на најчешће узроке смртности становништва и друго.

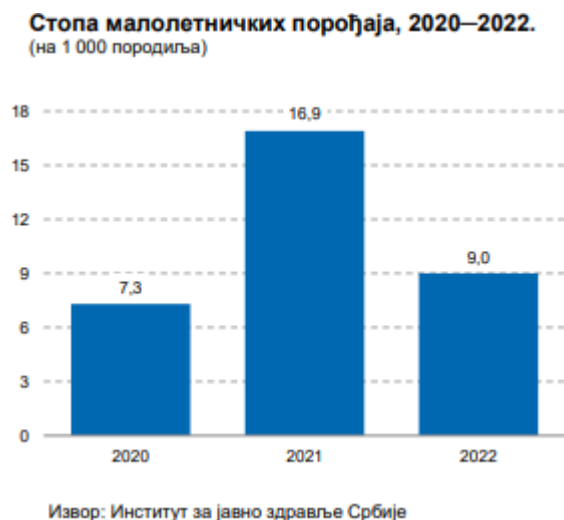
Врста и обим здравствених потреба процењују се у односу на достигнути ниво реализације права, нарочито у области превентивне здравствене заштите као и у оквиру коришћења, пропусне моћи здравствене делатности и утврђених мера извршења.

Услуге здравствене заштите становништву Града Сомбора пружају се у Дому здравља „др Ђорђе Лазић”, Апотеци (установе на примарном нивоу здравствене заштите), Општој болници „др Радивој Симоновић” (секундарна здравствена заштита) и Заводу за јавно здравље (установа на више нивоа).

Релевантне статистике о здрављу и благостању деце

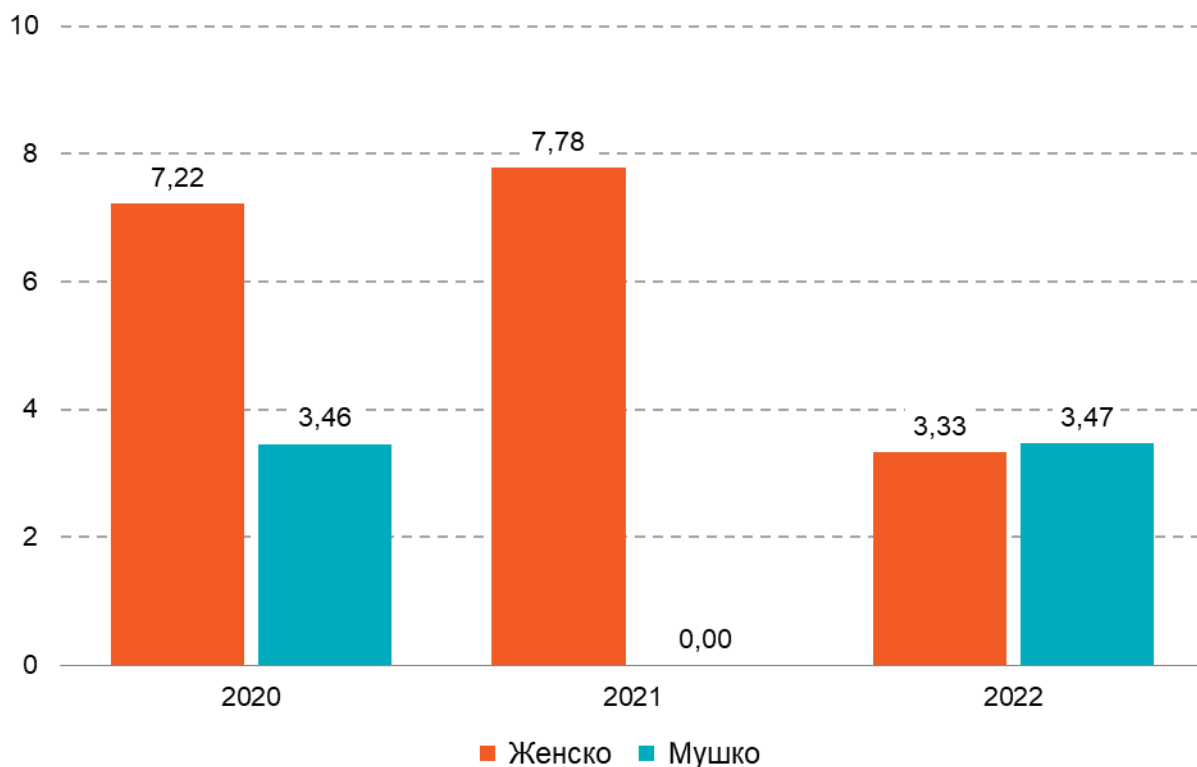
Број малолетничких порођаја

У периоду 2020-20220 године (на 1000 породиља) забележена је у 2020 години стопа од 7,3, у 2021. години 16,9, док је у 2022. години ова стопа 9,0.

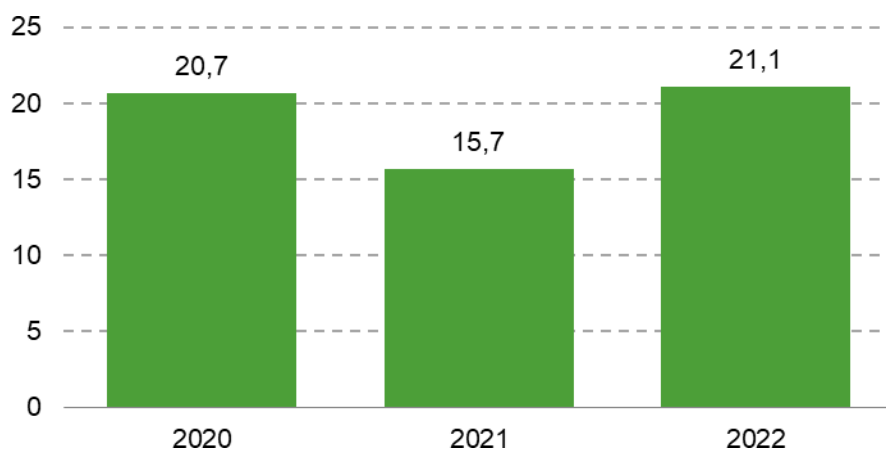

Стопа неонаталне смртности према полу, 2020—2022.

(Умрла одојчад старости 0-27 дана на 1000 живорођених)

Стопа смртности услед самоубиства, 2020—2022.
(на 100,000 становника)

Основни подаци о здравственом систему, 2022.

Број лекара	275
Број лекара на 1 000 становника*	3,9
Лекари — здравствена заштита деце и школске деце (на 1 000 становника старости 0-19 година)	0,7
Лекари — здравствена заштита одраслог становништва (на 1 000 становника старости 20 и више година)	0,8
Лекари — здравствена заштита жена (на 1 000 жена старости 15 и више година)	0,2
Број стоматолога на 10000 становника*	2,7

Обухват жена у току првог триместра трудноће савременом здравственом заштитом (%)	63,1
Обухват трудница патронажним посетама (број)	0,2
Број оболелих од туберкулозе	11
Инциденција туберкулозе (на 100 000 становника)***	15,5
Проценат деце која су вакцинисана против дифтерије, тетануса и великог кашља у првој години живота (%)**	99,3
Проценат деце која су вакцинисана против малих богиња у првих 18 месеци живота (%)**	79,9

Физичка активност је један од најважнијих спољашњих фактора утицаја на развој и раст деце. Кад се говори о физичкој активности деце, мисли се на њихову свеукупну активност која је повезана са радом мишића, без обзира на облике: настава физичког васпитања, игра, спортска рекреација или спортска активност. Основна одлика дечијег узраста је интензиван раст и развој, као и стварање позитивних предуслова који ће утицати на здравље детета. Поред социјалне компоненте коју обезбеђује породица, веома је битан и физички фактор, тј. кинези-фактор, јер ствара позитивну климу раста и развоја детета. Пораст броја гојазне деце у Србији је пре свега последица недовољне физичке активности и лоше исхране. Подаци говоре, да од 60-85% деце која су гојазна у школском узрасту, ту карактеристику преносе и у одраслом добу, што доводи до нарушавања здравља, пре свих кардио-васкуларних обољења срца и крвних судова, али и дијабетеса, психосоцијалних поремећаја итд.

У области здравља и благостања, а у оквиру спроведеног истраживања (анкетног испитивања и фокус група) дошло се до следећих налаза релевантних за овај приоритет:

ДЕЦА

Деца су питана да наведу колико просечно сати проводе у одређеним активностима током дана. Деца у Сомбору највише времена проводе користећи мобилни телефон у било коју сврху (7,01 сат у просеку), а најмање читајући (1,47 сати у просеку). Поредићи резултате ученика са села и ученика из града види се да ученици са села нешто више времена проводе користећи мобилни телефон, на друштвеним мрежама и са породицом.

Деца наводе да би највише волели да имају бесплатно организоване кампове у природи (64%), спортске тренинге (59,30%) и једнодневне излете у природу (45,40%)

О репродуктивном здрављу деца се највише информишу путем својих родитеља (61,1%), те на Интернету (44,10%).

Да би се јавило психологу/психотерапеуту/саветнику уколико би имао неки проблем (узнемиреност, емотивни проблем, проблем у породици, усамљеност и слично) наводи 37,67% деце, а 38,50% се не би јавило и 23,83% је несигурно. Када анализирамо податке према полу видимо да би се три четвртине девојчица и само једна четвртина дечака јавило уколико би имали неки проблем.

Деца би са психологом, педагогом или неким другим стручњаком волели да причају на теме самопоуздања (50,83%), емоција и контрола беса (47,35%), проблема са вршњацима (46,77%) и страхова и фобија (43,54%).

Уколико би имали неки проблем, деца би највише волели да разговарају са психологом (36,98%).

Уколико би разговарали са неким по питању проблема које имају, деца наводе да би најрадије разговарали са неким од стручњака ко ради независно од државних институција (52,15%) или ко ради у школи (28,64%) и у 19,21% случајева са неким ко је запослен у здравственој установи.

Редовно пуши цигарете 16,56% испитаника, 9,60% понекад, док 73,84% то никада не ради. Испитаници алкохол пију најчешће једном до два пута месечно (33,28%), а 26,16% не пије алкохол никада. Анализирајући податке према полу и месту становања уочава се да су резултати слични и без великих одступања код свих категорија.

РОДИТЕЉИ

У 87,20% случајева родитељи се слажу да је потребно отварање посебног психолошког/развојног саветовалишта за децу у коме би радили стручњаци за рад са децом (психолози, педагози, дефектолози, лекари и сл.).

Родитељи сматрају да деца највише времена проводе у гледању јутјубера (75,20% често), те у игрању игрица (70,40% често), спортским тренинзима/активностима (56% често), посећивању друштвених мрежа (55,20% често) и игрању са другом децом на улици или дворишту (41,60% често)

Преко 80% родитеља деце основношколског узраста наводи да су све активности потребне за децу су за децу, а као најпотребнији се издвајају кампови у природи (97,60%), спортске активности (97,60%) и едукације на различите теме (95,20%).

Родитељи као највећи проблем међу децом издвајају провођење превише времена пред рачунаром, лаптопом, телефоном, таблетом и слично (M=4,60), а за њим следе проблеми у понашању (насиље, агресија...; M=4,59), све ранији почетак конзумирања цигарета (M=4,51) и алкохола (M=4,50), употреба дроге (M=4,50), недостатак вештина комуникације у свакодневном животу (M=4,49) некритичко коришћење интернета (M=4,43), недостатак пажње и концентрације (M=4,37), психолошки проблеми (M=4,30), мањак физичке активности (M=4,27), конзумирање брзе/нездраве хране (M=4,22) и прилагођавање школском животу (M=3,92).

СТРУЧЊАЦИ

Да је потребно унапредити постојеће услуге психолошке подршке за децу сматра 58,06% испитаника, њих 19,35% није сигурно и 22,58% није у довољној мери упознато са услугама које се нуде на нивоу Града.

Да је потребно боље информисање деце о репродуктивном здрављу сматра 41,93% стручњака, док 45,17 сматра да то није потребно радити. Да је потребно више стручњака који ће радити у области менталног здравља деце сматра 70,97% стручњака. Око три четвртине стручњака сматра да конзумирање алкохола и ПАС представља велики проблем код деце, као и да деца не проводе довољно времена у физичким активностима или бавећи се спортом.

Као локације за које сматрају да су небезбедне за децу стручњаци наводе: клубови и кафићи (11), школа и испред школе (6), аутобуска станица (6), паркови (6), неосветљена места (5), железничка станица (3).

Као групе деце за које сматрају да немају једнак приступ активностима, садржајима и услугама које су доступне већини деце стручњаци наводе: деца из материјално угрожених породица (4), деца са сметњама у развоју (6), деца из дома (1), деца са села (3), Ромска деца (3), маргинализоване групе (6), занемарена деца (2).

Стручњаци сматрају да су деца највише изложена вршњачком насиљу (4,06), онлајн насиљу (3,42) и физичком насиљу (3,10).

Питали смо стручњаке да процене оценом од 1 до 5 колико је битно радити са децом на одређене теме. Као пет најважнијих тема издвајају се бонтон/лепо понашање (4,90), развијање тимског духа (4,77), вршњачко насиље (4,65), прихватање различитости/толеранција (4,61) и безбедност на интернету (4,61)

Стручњаци процењују да у Сомбору највише има школа језика за децу и спортских активности, а сматрају су најквалитетније школе језика за децу и математичко-логичке активности.

Стручњаци сматрају да у граду недостају следеће активности за децу: психолошко саветовалиште (3), креативне радионице (9), едукативни садржаји (8), такмичења (2), курсеви домаћинства и практичних вештина (4), културни садржаји (4), превенција употребе ПАС (1), спортске активности (2), учење учења (3), простор за децу (2).

2. Здравље и благостање деце

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.1: Унапређење и очување здравља деце и афирмација здравих стилова живота

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
2.1.1. Едукација деце и родитеља о сексуалном понашању и репродуктивном здрављу	Реализоване минимум 3 едукативне радионице о репродуктивном и сексуалном здрављу деце	Број одржаних едукација Број деце Број родитеља	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе

2.1.2.Спровођење промотивних и едукативних активности о превенцији болести зависности и полно преносивих болести	Подизање нивоа знања о значају превенције БЗ и СТБ на здравље Организовано 12 на годишњем нивоу промотивних и едукативних активности 12 на годишњем нивоу за минимум 360 деце	Број одржаних едукација, кампања, дистрибуција едукативно/промотивног материјала Број деце укључених у активности	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазић Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе
2.1.3.Спровођење превентивних активности о злоупотреби ПАС	Организовање најмање 9 превентивних активности о злоупотреби ПАС Минимум 180 деце учествовало у активностима	Број активности Број деце која су учествовала	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазић Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно

			усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе
2.1.4. Едукације за децу на тему очувања здравља	Реализовано најмање 10 активности за децу на тему очувања здравља Укључено минимум 100 деце	Број деце која су учествовала Број одржаних едукација	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазих Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе

2.1.5. Едукација деце о постојању различитих родних идентитета и сексуалних оријентација	Одржано минимум 6 едукација Минимум 120 деце едуковано о постојању различитих родних идентитета и сексуалних оријентација	Број одржаних едукација Број едуковане деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазић Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе
--	--	--	--

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.2: Развијање културе бављења физичком активношћу издраве исхране

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
2.2.1. Едукација родитеља и деце о важности бављења физичком активношћу	Реализоване 3 едукативне радионице о важности бављења физичком активношћу у којима је учествовало минимум 50 деце	Број реализованих радионица Број деце која су учествовала у радионицама	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења,

			Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазих Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе Спортски центар „Соко“, Спортски Савез Града Сомбора
2.2.2.Саветодавна и едукативна подршка родитељима чија деца имају проблем са гојазношћу	Минимум 30 родитеља деце која имају проблем са гојазношћу користило саветодавну и едукативну подршку	Број индивидуалних саветовања и радионица за децу и родитеље Број деце и родитеља корисника индивидуалних саветовања и радионица	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље

			Дом здравља др Ђорђе Лазих Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе Спортски центар „Соко“, Спортски Савез Града Сомбора
2.2.3. У укључивање деце у физичке активности у природи	Организовано најмање три камповања/логоровања за децу у природи током године за најмање 50 деце Организовано минимум три пешачке туре за најмање 30 деце Организовано минимум три бициклическе туре за најмање 30 деце	Број реализованих активности Број деце који је учествовао у излетима	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазих Сомбор Образовне установе Педагошки факултет

			Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе Спортски центар „Соко“, Спортски Савез Града Сомбора
--	--	--	--

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.3: Унапређење и очување благостања деце

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
2.3.1.Психолошка подршка деци кроз саветодавни рад	Минимум 30 деце прошло кроз индивидуално-саветодавни рад	Број организованих саветовалишта Број деце која су учествовала	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазић Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у

			образовању Здравствене и социјалне установе
2.3.2. Организовање група психосоцијалне подршке за децу	Организовано минимум 6 група психосоцијалне подршке за децу Укључено минимум 30 деце	Број група Број деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазих Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе
2.3.3.Организовање радионица за развој емпатије и емоционалне писмености	Организовање најмање 6 радионица у циљу развоја емпатије и развоја емоционалне писмености, за најмање 15 деце по радионици	Број радионица Број деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазих

			Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе
2.3.4. Едукације за децу са циљем развијања критичког односа деце према коришћењу Интернета и друштвених мрежа	Организовање најмање 6 едукација Најмање 15 деце по радионици укључено	Број едукација Број деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазић Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе Спортски центар „Соко“, Спортски Савез Града Сомбора

2.3.5.Едукација родитеља о позитивним и негативним аспектима употребе Интернета, друштвених мрежа као и дигиталних уређаја	Организовање најмање две едукације за родитеље Минимум 10 родитеља укључено по едукацији	Број едукација Број родитеља	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазич Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе
2.3.6.Превенција поремећаја исхране	Организовање најмање једне превентивне активности усмерене на превенцију поремећаја исхране:радионица, едукација, саветовалиште, онлајн кампање, јавне акције и слично.	Број реализованих превентивних активности Број деце која су укључена	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазич

			Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе
2.3.8. Активности Клуба за ментално здравље у оквиру Омладинског центра	Минимум 100 деце укључено у активности Минимум 30 родитеља укључено у активности Минимум 5 стручњака родитеља укључено у активности	Број стручњака Број родитеља Број деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазич Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе

2.3.9. Спровођење активности које промовишу важност очувања менталног здравља уз информисање о постојећим СОС линијама, појединцима/стручњацима, удружењима и установама које се тиме баве	Реализовано минимум 6 активности које промовишу важност очувања менталног здравља уз информисање о постојећим СОС линијама, појединцима/стручњацима, удружењима и установама које сетиме баве Минимум 1.000 деце информисано о постојећим СОС линијама, појединцима/стручњацима, удружењима и установама које се тиме баве	Број реализованих активности Број информисане деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазић Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе Медији
2.3.10. Обележавање Светског дана менталног здравља	Организовано минимум 3 активности за обележавање Светског дана менталног здравља (радионице, јавне акције, предавања, кампање, округли столови, трибине и сл.)	Број организованих активности Број реализованих медијских кампања Број деце која су учествовала	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазић Сомбор Образовне установе

			Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе Медији
2.3.11. Креирање и промоција едукативних материјала у области очувања менталног здравља деце	Креирано минимум 5 едукативних садржаја (брошура, приручника, лимфлета и сл.) Промовисано минимум 5 едукативних садржаја (брошура, приручника, лимфлета и сл.)	Број креираних садржаја Број промовисаних садржаја	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Завод за јавно здравље Дом здравља др Ђорђе Лазих Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Здравствене и социјалне установе Медији

**СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.4.: Подстицање одговорног односа деце према животној средини
и одрживом развоју**

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ /ПАРТНЕРИ
2.4.1. Радионице за децу на тему заштите животне средине и одрживог развоја	Реализовано 15 радионица за децу на тему заштите животне средине и одрживог развоја Минимум 300 деце учествовало у радионицама	Број реализованих радионица Број деце која су учествовала у радионицама	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Завод за јавно здравље
2.4.2. Еколошке акције за децу	Организовано минимум 6 еколошке акције за децу кроз које је подигнута свест деце о значају заштите животне средине Минимум 100 деце учествовало у еколошким акцијама	Број организованих еколошких акција Број деце која су учествовала у еколошким акцијама	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији

			Завод за јавно здравље
2.4.4. Организовање посета деце установама/институцијама у области заштите животне средине	Реализовано минимум 6 посета (Рециклажном центру, пречишћивању отпадних вода, комуналним предузећима и сл.)	Број посета Број деце укључене у посете	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Завод за јавно здравље

3. СОЦИЈАЛНА ИНКЛУЗИЈА И БЕЗБЕДНОСТ

До средине прошлог века деца са сметњама у развоју била су класификована као деца са посебним потребама која нису била укључена у редовну наставу са осталом децом већ су наставу слушали у „специјалним школама“ или специјалим одељењима унутар редовне школе. У току 80-их и 90-их овакав вид одвајања деце показао се неодговарајућим и тада се по први пут развила идеја инклузије.

Инклузија је процес у коме се сва деца међусобно изједначавају и у коме се уважавају међусобне различитости и потребе сваког детета. Друштвена и социјална околина у овом процесу имају веома битну улогу. Школа као основа развоја сваког друштва треба да подстиче свако дете и да утиче да оно у свом развоју досегне своје највеће развојне могућности. Рад на индивидуалним потребама и могућностима сваког детета подразумева свестрано упознавање личности детета и открива позитивне способности које поседује сваки појединац на себи својствен начин.

У популацији деце у основним школама је 10% до 15% деце са посебним васпитним и образовним потребама које су распоређене од лакших до јако изражених, као и од краткотрајних до доживотних.

У претходном систему образовања место у систему деце са сметњама у развоју било је одређено постављеном дијагнозом и категоризацијом. Претпостављало се да деца са сличним дијагнозама (сметњама) имају исте образовне потребе па су и у складу са тим мишљењем, подучавана на исти начин, односно била су сврстана у унапред одређене програме који су карактеристични за одређену врсту сметње. Појавом инклузије ситуација у школама се променила и већина школа тежи да уведе одређене промене које ће пратити потребе, могућности и интересовања деце. Много чинилаца делује на остварење инклузије као процеса у потпуности, али и самог подизања образовања на виши ниво. Неки од тих негативних чинилаца су и непримерена околина, неразумевanje процеса учења детета од стране учитеља, неадекватан наставни садржај, неадекватне методе и материјали, негативни фактори околине... Једнако важни фактори су они који се развијају код самог детета: радозналост, мотивација, иницијатива, интеракција, комуникација, креативност, темперамент, жеља за учењем, стил учења, способности, природа и степен оштећења.

Разлика између претходног класификовања деце и инклузије данас је једна битна чињеница која мења поглед на дете из корена. У класификовању највећа пажња била је усмерена на дететову сметњу, при чему се потискује могући потенцијал ученика и његова могућност за сталним напредовањем и развојом. У инклузивном образовању се тежи да се учитељ усредсреди на способности ученика за учење и стварање, уместо на његове препреке у учењу, гледајући дугорочно ка максималном дететовом развоју и остваривању

свих потенцијала. Само на овај начин могуће је остварење потпуног потенцијала сваког ученика унутар његових индивидуалних способности.

Иако се појам инклузије најчешће везује за процес укључивања деце са сметњама у развоју у васпитнообразовни систем, он је сам по себи много шири и обухвата равноправно укључивање свих грађана, па тако и деце у све сегменте друштва. Важно је напоменути да када говоримо о инклузији, не мислимо искључиво на децу са сметњама у развоју, већ на сву децу из осетљивих категорија. Социјална инклузија је процес којем треба да тежи свако друштво у којем је важно обезбедити активну партиципацију свих чланова друштва, па тако и деце, поштовањем основних људских права. Програми, пројекти и услуге који подстичу социјалну инклузију од стране институција и удружења од великог су значаја за повећање видљивости деце из осетљивих група, при чему се доприноси остваривању једнаких права за сву децу.

Дневни боравак за децу, омладину и одрасле у Сомбору при ШОСО „Вук Караџић“ у току 2023. године имао је укупно 30 корисника , а од тог броја, укупан број деце је 6, који су узраста млађег од 18 година .Млађа развојна група(деца до 5 година) броји 1 дете и дете је из града . Основно-школска група броји 4 деце и од тога је 4 деце из града и 1 дете средњошколске групе које је такође из града.

СТРУКТУРНИ ПРИКАЗ ДЕЦЕ- КОРИСНИКА ДНЕВНОГ БОРАВКА

КОРИСНИЦИ	УКУПАН БРОЈ	МЕСТО БОРАВКА		ПОЛ	
		ГРАД	СЕЛО	М	Ж
МЛАЂА РАЗВОЈНА ГРУПА	1	1	0	0	1
ОСНОВНО ШКОЛСКА ГРУПА	4	4	0	4	0
СРЕДЊОШКОЛС КА ГРУПА	1	1	0	1	0
СВЕГА УКУПНО ДЕЦЕ	6	6	0	5	1

Корисници Дневног боравка су разврстани према степену подршке (1-4), те њихово учешће може бити активно или пасивно . Активно учествују корисници који припадају другом, трећем и четвртом степену подршке.

Од укупног броја корисника Дневног боравка активних корисника је 16 и пасивних корисника је 14. Од укупног броја деце која активно учествују у реализацији годишњег плана и програма је 3 деце .

Са корисницима млађе развојне групе ради се континуирано по четири сата дневно, сваки дан у недељи, групно и индивидуално са вежбама и игром у циљу јачања сазнајног развоја, социјално-емоционалног развоја, говора и комуникације, моторичког развоја као и на самосталности и бризи о себи.

Сви програми који се реализују у Дневном боравку базирају се на радионичарском типу, а са корисницима се ради како групно тако и индивидуално. Неки од програма који су доступни су:

- Едукативне радионице и додатна подршка у учењу (број деце који је обухваћен овим радионицама зависи од потребе за истим, групе су до 5 деце)
- Креативне радионице (групне и индивидуалне до 5 деце) у циљу развијања стваралачке способности, богаћења и развијање маште, стицања способности лепог, течног и креативног изражавања;
- Кулинарске радионице (до 5 деце) - Психолошко-социјалне радионице у оквиру којих се подстиче развој личности, самопоштовање и социјализација (5 деце)
- Спортске радионице које се организују са корисницима у циљу њиховог физичког развоја и јачања осећаја заједништва и неговања спортског духа.

Сарадња са породицом се спроводи у виду родитељских састанака, као и индивидуалних састанака. Реализују се радионице са родитељима/старатељима и корисницима које имају за циљ бољу комуникацију, повезивање, како родитеља/старатеља са децом, тако и родитеља/старатеља са запосленима.

Родитељима је у сваком моменту доступна психолошка подршка стручног тима Дневног боравка, као и саветодавни рад уколико је то потребно.

Град Сомбор је током 2023. године финансирао укупно 80 личних пратилаца деце са сметњама у развоју у циљу подршке деци и родитељима са развојним потешкоћама.

Социјално едукативне услуге, првобитно су реализоване при Центру за социјални рад Сомбор, у оквиру Службе локалних права и услуга. Са радом се започело 2017. године, доношењем Правилника о пружању Социјално едукативних услуга. Сврха социјално едукативних услуга јесте помоћ појединцима и породицама ради превазилажења кризних ситуација, стицања вештина за самосталан и продуктиван живот у заједници, као и пружање дефектолошке подршке кроз индивидуалне дефектолошке третмане деци са сметњама у развоју. Од 08. марта 2022. године функционише при новооснованој установи Центру за пружање услуга социјалне заштите града Сомбора.

Социјано-едукативне услуге обезбеђују подршку породици која се стара о детету са сметњама у развоју путем саветодавних, терапијских, иновативних, едукативних и других видова третмана у складу са потребама детета, односно по упуту Центра за социјални рад Сомбор.

У оквиру ове услуге обезбеђује се и прати реализација наставе у природи, школских екскурзија и других услуга из надлежности локалне самоуправе, а на основу индивидуалног плана заштите који сачињава водитељ случаја у Центру за социјални рад Сомбор и плана заштите Центра за пружање услуга социјалне заштите града Сомбора, предлога институција, мишљења Интерресорне комисије, за сваку школску годину.

У оквиру социјално-едукативних услуга у 2023. години реализована су три вида подршке:

- а) материјална подршка – накнада трошкова екскурзије и наставе у природи за децу и/или њихове личне пратиоце
- б) третмани физиотерапеута
- в) индивидуални дефектолошки третмани

Сви видови подршке реализују се на основу упута и решења Центра за социјални рад Сомбор, односно на основу предлога образовне, здравствене или друге надлежне установе .

Право на социјално едукативне услуге имају сва деца са пребивалиштем на територији града Сомбора.

ПРИКАЗ ИЗДВОЈЕНИХ СРЕДСТАВА ИЗ БУЏЕТА ГРАДА СОМБОРА ЗА СОЦИЈАЛНО ЕДУКАТИВНЕ УСЛУГЕ

- 2019. 3,5 милиона динара
- 2020, 4,5 милиона динара
- 2021. 4,3 милиона динара
- 2020. 4 милиона динара
- 2021. 4 милиона динара

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ БРОЈА ДЕЦЕ КОЈА СУ КОРИСТИЛА ИНДИВИДУАЛНЕ ДЕФЕКТОЛОШКЕ ТРЕТМАНЕ, ОДНОСНО СОЦИЈАЛНО-ЕДУКАТИВНЕ УСЛУГЕ

ШКОЛСКА ГОДИНА 2017/2018.

ПРВО ПОЛУГОДИШТЕ			ДРУГО ПОЛУГОДИШТЕ		
УКУПНО	ГРАД	СЕЛО	УКУПНО	ГРАД	СЕЛО
38	14	24	45	14	29

ШКОЛСКА ГОДИНА 2018/2019.

ПРВО ПОЛУГОДИШТЕ			ДРУГО ПОЛУГОДИШТЕ		
УКУПНО	ГРАД	СЕЛО	УКУПНО	ГРАД	СЕЛО
55	32	23	57	32	25

ШКОЛСКА ГОДИНА 2019/2020.

ПРВО ПОЛУГОДИШТЕ			ДРУГО ПОЛУГОДИШТЕ		
УКУПНО	ГРАД	СЕЛО	УКУПНО	ГРАД	СЕЛО
47	20	27	44	23	21

ШКОЛСКА ГОДИНА 2020/2021

ПРВО ПОЛУГОДИШТЕ			ДРУГО ПОЛУГОДИШТЕ		
УКУПНО	ГРАД	СЕЛО	УКУПНО	ГРАД	СЕЛО
35	20	15	36	20	16

ШКОЛСКА ГОДИНА 2021/2022

ПРВО ПОЛУГОДИШТЕ			ДРУГО ПОЛУГОДИШТЕ		
УКУПНО	ГРАД	СЕЛА	УКУПНО	ГРАД	СЕЛО
27	9	18	34	13	21

ШКОЛСКА ГОДИНА 2022/2023

ПРВО ПОЛУГОДИШТЕ			ДРУГО ПОЛУГОДИШТЕ		
УКУПНО	ГРАД	СЕЛО	УКУПНО	ГРАД	СЕЛО
42	16	26	46	16	30

Подршку, односно социјално едукативне услуге Социјално реализују дефектолози различитих усмерења.

ПРВО ПОЛУГОДИШТЕ			ДРУГО ПОЛУГОДИШТЕ		
------------------	--	--	-------------------	--	--

ШК.ГОД .	УКУПН О	ГРАД	СЕЛО	ШК.ГОД .	УКУПН О	ГРАД	СЕЛО
2017/18.	15	10	5	2017/18.	15	10	5
2018/19.	15	10	5	2018/19.	15	10	5
2019/20.	13	8	5	2019/20.	13	8	5
2020/21.	11	7	4	2020/21.	12	8	4
2021/22	10	6	4	2021/22	10	6	4
2022/23	12	8	4	2022/23	14	9	5

Центар за пружање услуга социјалне заштите града Сомбора обезбеђује поред социјално едукативних и саветодавно-терапијске услуге у оквиру организационе јединице „Брачно и породично саветовалиште“.

Саветодавно - терапијске услуге.

Саветодавно–терапијске услуге пружају се као вид подршке појединцима и породицама ради унапређења породичних односа, превазилажења кризних ситуација и стицања вештина за самосталан и продуктиван живот у друштву. Принципи рада су добровољност доласка, загарантована дискреција, поштовање етичког кодекса струке. Циљна група је здрава популација са ризиком, а проблематика су индивидуални, партнерски, родитељски и породични проблеми. Од укупног броја корисника са којима се радило у протеклом периоду око 60% клијената се јавило први пут. Интензивирање је психодијагностички сегмент рада јер се увидела потреба да је за многе од корисника нарочито децу и младе потребно установити крајње лимите у спровођењу психотерапијских интервенција. Много већи број корисника се јавља по сопственом нахођењу што је потпуна новина још од почетка рада Саветовалишта у склопу Центра за социјални рад Сомбор, 1999. године. Такође, се бележи благи пораст броја клијената на годишњем нивоу, који су равномерно распоређени по месецима и сезонама, као и њихова већа истрајност у психотерапијском процесу. То дословце значи да клијенти инсистирају на периодичном једнонедељном или двонедељном сусрету са психотерапеутима и да ти сусрети немају за циљ само отклањање симптома, већ и „психолошки раст“. Значајно је порастао број клијената у репродуктивном периоду живота, који долазе да „раде на себи“, индивидуално или са актуелним партнером. То терапеутима омогућава да се баве животним темама које тек долазе на ред за решавање и на тај начин превентивно утиче на ток партнерства и родитељства. У раду на саветодавно-терапијским пословима ангажована су два психотерапеута, системско-породичног усмерења, што је и доктринарни психотерапијски правац у свим Саветовалиштима у Србији. Он од свих психотерапијских модалитета даје најшире могућности рада са породичним системима, настоји да окупи целе породице (уже, па и шире), на решавању симптома који породица доноси као проблем.

Табеларни приказ броја корисника саветодавно-терапијских разврстан по основним демографским категоријама.

2019	град	село	укупн о	М	Ж
деца	22	20	42	15	27
млади	39	12	51	24	27
одрасл и	63	34	97	40	57
стари	2	2	4	3	1
УКУП НО	120	74	194	65	129

2020	град	село	укупн о	М	Ж
деца	14	10	24	10	14
млади	4	2	6	1	5
одрасл и	59	22	81	39	42
стари	7	4	11	5	6
УКУП НО	96	26	122	55	67

2021	град	село	укупн о	М	Ж
деца	31	18	49	21	28
млади	29	9	38	17	21
одрасл и	99	55	154	65	89
стари	11	6	17	7	10
УКУП	207	51	258	78	180

НО					
----	--	--	--	--	--

2022	град	село	укупн о	М	Ж
деца	19	13	32	11	21
млади	43	18	61	28	33
одрасл и	74	36	110	40	70
стари	7	4	11	5	6
УКУП НО	148	56	204	84	120

2023	град	село	укупн о	М	Ж
деца	24	19	43	14	29
млади	40	17	57	23	34
одрасл и	74	32	10	43	63
стари	5	2	7	3	4
УКУП НО	143	70	213	83	130

У нашем граду се проблемима безбедности баве следеће установе: Полицијска управа, Градска управа, основне и средње школе, Предшколска установа, Основни суд, Дом здравља, Центар за социјални рад. На подручју Града Сомбора постоји и Сигурна кућа и услуга СОС телефона за помоћ девојкама, женама и деци у случају насиља. Спровode се значајне активности локалне заједнице у ширењу свести о значају безбедности.

Анализом ставова и мишљења младих града Сомбора о њиховој безбедности, примећујемо да је међу вршњацима најприсутније емоционално/психолошко, вршњачко и онлајн насиље/на друштвеним мрежама. Значајно је присутно и физичко, породично и партнерско насиље/у емотивној вези . Ово указује на велико присуство различитих видова насиља, у различитим контекстима. Упркос томе, млади се најбезбедније осећају у породици, у школи и у друштву са вршњацима. У погледу заштите своје безбедности, највише поверења имају у породицу. Међутим, забрињава податак да скоро трећина испитаних највише поверења има у себе (више него у породицу, школу и полицију), као и то да међу младима уопште не постоји поверење у полицију и у школу када је у питању заштита њихове безбедности. Упркос томе што изјављују да је вршњачко насиље изузетно присутно, мали проценат младих се осећа угрожено од стране вршњака. Ово говори о томе да су у питању вероватно изоловани вршњачки насилни инциденти или да је облик и интензитет тог насиља такав да значајно не утиче на њихов осећај угрожености. Евидентно је да се споменуто психолошко вршњачко насиље ретко дешава у школи и у њиховим партнерским везама, већ у контексту интернета, на путу од куће до школе и приликом вечерњих излазака. С тим у вези, половина младих Сомбор не перципира као довољно безбедан град, а око четвртине испитаних га доживљава као небезбедан. Више од две трећине младих сматра да је у нашем друштву безбедност више угрожена особама женског пола. Ово указује на присуство родне неравноправности у нашем друштву, мада је на овакав резултат у мањој мери можда утицала и чињеница да су у испитаном узорку биле нешто заступљеније особе женског пола које су можда свесније овог вида насиља. За половину младих, од различитих наведених аспеката безбедности, најважнија је физичка безбедност. Четвртина испитаних каже да им је најважнија слобода изражавања сопственог мишљења, а две трећине младих се осећа безбедно када искрено и отворено изражава своје ставове. Забрињава то да се једна трећина испитаних осећа угрожено када отворено изражава сопствено мишљење. Позитивно је то што више од две трећине младих сматра да је за квалитет њиховог живота нарочито важно да су информисани о проблемима безбедности у друштву. Исти проценат испитаних је упознат са постојањем закона који регулишу безбедност, права и заштиту младих. Ово указује на високу свесност младих о значају добре информисаности у области безбедности, што се свакако манифестује кроз њихову информисаност у том домену.

На основу разговора може се закључити да се већина испитаника у јавном простору Сомбора осећа небезбедно и да имају доживљај да неће бити адекватно заштићене чак иако потраже помоћ. Препознају се одређене зоне, улице и места у граду где је осећање угрожености девојака веома снажно . Извор осећања угрожености и страха, углавном се везује за присуство и начин понашања мушких особа. Посебно важно, неопходно је радити на сензибилизацији свих слојева становништва, да на насиље треба реаговати а не игнорисати га. Сматрају такође да би се можда ситуација поправила побољшањем инфраструктуре у граду, бољим осветљењем свих делова града.

У области социјалне инклузије и безбедности, а у оквиру спроведених истраживања (анкетног испитивања и фокус група) дошло се до следећих налаза релевантних за овај приоритет ЛАП-а :

ДЕЦА

На питање Да ли сматраш да је твоја школа прилагођена ученицима са инвалидитетом (нпр. корисници инвалидских колица, деца са сметњама из аутистичног спектра, слепа и слабовида деца), 42,22% испитаника одговара негативно, није сигурно 41,06% испитаника и 16,72% се слаже. Да су деца са сметњама у развоју једнако третирана од стране вршњака као и деца која немају сметње мисли 18,87% испитаника, 44,70% сматра да нису једнако третирана и 36,42% није сигурно.

Са учеником који користи инвалидска колица радо би ишло у одељење 73,18% ученика, са вршњаком Ромске националности 57,65% ученика би делило собу, док њих 18,54 не би делило собу са вршњаком Ромске националности. Чак 43,55% средњошколаца изјављује да би им сметало да имају пријатеља хомосексуалне оријентације. На прославу верског празника код вршњака друге вероисповести би отишло 77,15% средњошколаца, а 84,11% средњошколаца одговара да им је у реду да се друже са вршњацима друге националности. Сваки пети испитаник се не слаже да деца са села имају једнаке могућности као деца која живе у граду и скоро сваки други средњошколац се слаже да се сиромашна деца теже уклапају у друштво. 53,81% средњошколаца изјављује да им не би било у реду да се мигрантска породица усели у стан поред њиховог.

Када анализирамо средње вредности на одговорима према полу и месту становања види се да према месту становања нема већих одступања у средњим вредностима. Оно што је видљиво из анализе средњих вредности према полу јесте да девојчице имају позитивније ставове у односу на дечаке (ученици који користе инвалидска колица, ученици Ромске националности, ученици хомосексуалне оријентације, ученици другачије вероисповести, ученици са сметњама у развоју).

Средњошколци су процењивали присутност различитих облика насиља на скали од 1 (није присутно) до 5 (присутно је у великој мери) и као најчешће врсте насиља издвојило се емоционално/психолошко насиље (3,06) и вршњачко насиље (3,04).

Средњошколци се најсигурније осећају у својој породици (83,61% у потпуности безбедно), а најмање се осећају сигурно у вечерњим изласцима (сваки пети испитаник се не осећа безбедно).

Анализирајући одговоре испитаника о безбедности у одређеним ситуацијама/местима видљиво је да између испитаника са села и града нема већих разлика у одговорима, док се девојчице осећају небезбедније од мушкараца на путу од куће до школе, на Интернету и у вечерњим изласцима.

37,91% испитаника одговара да су некада доживели неку непријатност на интернету попут: хаковања профила, слање увредљивих садржаја (коментара, фотографија), постављање њихових фотографија/видеа које нису желели да буду објављене и слично, а 53,15% није то доживело и 8,94% није сигурно.

Као неке од небезбедних локација у Сомбору, средњошколци наводе:

1. Аутобуска станица (39)
2. Железничка станица (57)
3. Шикара (153)
4. Гоге (40)
5. Парк хероја (19)
6. Парк код Железничке станице (13)
7. Селенча (75)
8. Изласци и ноћни клубови (29)
9. Запуштена и мрачна места (16)
10. Центар града (11)
11. 141 средњошколац је одговорио да не зна и 44 да нема небезбедних локација.

РОДИТЕЉИ

На питање Да ли сматрате да су школе у Сомбору прилагођене ученицима са инвалидитетом, трећина родитеља процењује оценом један, а око трећина оценом три. Просечни скор одговора на ово питање износи 2,49.

Да деца са сметњама у развоју нису једнако третирана од стране вршњака као и деца која немају сметње сматра 57,60% испитаника, док 35,20% није сигурно, а 7,20% сматра да су исто третирана.

Родитељи имају најмању социјалну дистанцу према томе да се њихова деца друже са вршњацима друге националности (91,20%) и вероисповести (81,4%). Да деци са сметњама у развоју није место у редовним школама сматра 19,20% родитеља, а 46,40% да ученици са села немају једнаке могућности као ученици који

живе у граду и 53,60% се слаже да се сиромашнија деца теже уклапају у друштво. 27,20% родитеља извештава да би им сметало да се њихово дете игра са дететом из мигрантске породице, а 29,60% да би им сметало да се њихово дете дружи са вршњаком/вршњакињом хомосексуалне оријентације, а 19,20% да би им сметало да њихово дете на екскурзији дели собу са вршњаком Ромске етничке припадности.

На питање да ли мислите да је Ваш комшилук довољно безбедан да би се Ваше дете могло играти/проводити време са другом децом на улици без Вашег надзора, 64% родитеља одговара потврдно, 11,20% одрично и 24,80% није сигурно.

Нешто мало више од половине родитеља се слаже да је њихово дете безбедно у школи коју похађа, 28% је неодлучно и 16% се не слаже, а 24,40% родитеља је забринуто за безбедност своје деце док су у школи. 38,40% родитеља сматра да школа нема капацитет да се носи са вршњачким насиљем и 40,80% родитеља сматра да школа не реагује адекватно на насиље. Сваки четврти родитељ не осећа да је место у ком живи безбедно за њихову децу. Дигитално насиље представља велики проблем, према наводима 80,80% родитеља, док је, са друге стране, њих 72% упознато са садржајима које њихова деца посећују на Интернету.

На питање да наведу које су локације те које су небезбедне, родитељи наводе: цео град (4), град ноћу и неосветљене улице (14), школа (вршњачко насиље) и пут од куће до школе (12), паркови (6), саобраћај (5), интернет (4), дечија игралишта (4).

СТРУЧЊАЦИ

Прилагођеност активности које спроводи њихова установа деци са сметњама у развоју стручњаци процењују просечном оценом $M=4,06$, од максималних 10. Минимална оцена коју су дали била је 1, а максимална појединачна оцена 8.

Као групе деце за које сматрају да немају једнак приступ активностима, садржајима и услугама које су доступне већини деце стручњаци наводе: деца из материјално угрожених породица (4), деца са сметњама у развоју (6), деца из дома (1), деца са села (3), Ромска деца (3), маргинализоване групе (6), занемарена деца (2).

СОЦИЈАЛНА ИНКЛУЗИЈА

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.: Унапредити приступачности објеката и услуга који су одзначаја за децу са развојним потешкоћама

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
3.1.1. Креирање мапе са назначеним местима/објектима у граду која су приступачна особама са инвалидитетом	Креирана мапа Идентификована сва места/објекти у граду која су приступачна	Број креираних мапа Број места која су идентификована као приступачна	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Завод за јавно здравље Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Центар за социјални рад Центар за пружање услуга социјалне заштите

3.1.2.Едукације и информисање деце на тему недискриминације, толеранције и једнаких могућности и права за сву децу	Реализовано 15 едукативних активности	Број реализованих едукација за децу Број деце која су учествовала у активностима	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Завод за јавно здравље Центар за стручно усавршавање запослених у образовању Центар за социјални рад Центар за пружање услуга социјалне заштите
---	--	--	---

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.: Прилагођавање садржаја активности деце из осетљивих група

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
3.3.1. Креирање дигиталних алата додатне подршке укључености деце из осетљивих група	Кренирано минимум 10 дигиталних алата Минимум 100 деце корисника из осетљивих група	Број креираних дигиталних алата Број деце корисника дигиталних алата	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Завод за јавно здравље
3.3.2. Едукација и информисање родитеља и стручњака који раде са децом о коришћењу дигиталних алата	Минимум 15 едукација за родитеље и стручњаке који раде са децом Минимум 50 родитеља учесника активности Минимум 50 стручњака који раде са децом учесника активности	Број едукација Број родитеља укључених у активност Број стручњака који раде са децом укључених у активност	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Завод за јавно здравље

3.3.3. Спровођење активности које доприносе учењу животних вештина и осамостаљивању деце са сметњама	Реализовано минимум 9 активности које доприносе учењу животних вештина и осамостаљивању деце са сметњама Минимум 30 деце са сметњама учествовало у активностима	Број реализованих активности Број деце која су учествовала у активностима	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Завод за јавно здравље
---	---	---	---

ПОДИЗАЊЕ НИВОА БЕЗБЕДНОСТИ ДЕЦЕ

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.: Превенција вршњачког насиља

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
1.1. Реализација едукативних предавања и радионица препознавања и именовања вршњачког насиља	Организовано најмање 15 радионица на тему препознавања и именовања вршњачког насиља Најмање 300 деце присуствовало радионицама	Број релизованих радионица Број деце која су прошли кроз едукацију Број радионица у насељеним местима	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Завод за јавно здравље Центар за социјални рад Центар за пружање услуга социјалне заштите

1.2. Организовање обука за родитеље и децу о механизмима адекватног реаговања на насиље	Организовано најмање 9 обука адекватног реаговања на насиље за родитеље и децу Најмање 60 родитеља и 60 деце прошли обуке	Број реализованих обука Број деце који супрошли обуку Број родитеља који су прошли обуку	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Завод за јавно здравље Центар за социјални рад Центар за пружање услуга социјалне заштите
1.3. Радионице на тему интеркултуралности	Организовано минимум 9 радионица на тему интеркултуралности Најмање 180 деце присуствовало радионицама	Број реализованих радионица Број деце која су учествовала у радионицама	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе

			Педагошки факултет Медији Завод за јавно здравље
--	--	--	--

1.5. Спровођење активности у циљу смањења дискриминације према деци из ЛГБТ+ заједнице	Организовано минимум 9 радионица у циљу смањења дискриминације према деци из ЛГБТ+ заједнице Минимум 180 деце присуствовало радионицама	Број реализованих радионица Број деце која су учествовала у радионицама	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Завод за јавно здравље
---	--	---	---

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ : 2. Интерсекторска повезаност и заједничко деловање релевантих актера у вези са безбедношћу деце

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
2.1. Организација заједничких кампања свих институција у вези са безбедношћу деце	Организована једна кампања на којој учествују у бар три установе Циљне групе (минимум 3000 појединаца) информисане о проблемима у вези са безбедношћу деце	Број организованих кампања Број институција које учествују Број информисаних грађана/циљних група	Полицијска управа, Основни и Виши суд у Сомбору, Основно и Више јавно тужилаштво, Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе

			Педагошки факултет Медији Центар за социјални рад Центар за пружање услуга социјалне заштите
2.2. Организација међусекторских догађаја о безбедности деце	Организовано минимум 3 догађаја о безбедности деце на којој ће говорити представници различитих институција, представници родитеља и деца Минимум 5 институција узело учешће у догађајима Минимум 100 учесника догађаја	Број организованих догађаја Број укључених институција Број учесника догађаја	Полицијска управа, Основни и Виши суд у Сомбору, Основно и Више јавно тужилаштво, Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Завод за јавно здравље Центар за социјални рад

			Центар за пружање услуга социјалне заштите
2.3. Обележавање 16 дана активнизма - светске кампања која почиње 25. новембра Међународним даном борбе против насиља над женама и завршава 10. децембра Међународним даном људских права	Организовано минимум 5 догађаја у оквиру 16 дана активизма Минимум 5 институција узело учешће у догађајима Минимум 100 учесника догађаја	Број организованих догађаја Број укључених институција Број учесника догађаја	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Центар за социјални рад Центар за пружање услуга социјалне заштите

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.: Рано препознавање насиља у емотивним везама и породичног насиља

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
3.1. Организовање едукативних радионица на тему препознавања насиља у емотивним везама	Организовано минимум 6 радионице о препознавању насиља у емотивним везама за 90 деце	Број радионица Број деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Центар за социјални рад Центар за пружање услуга социјалне заштите
3.2. Организовање едукативних радионица на тему породичног насиља	Организовано минимум 6 радионице на тему породичног насиља за 90 деце	Број радионица Број деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст

			Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Центар за социјални рад Центар за пружање услуга социјалне заштите
3.3.Организовање јавних догађаја и израда публикација на тему насиља у емотивним везама	Организовање минимум једног јавног догађаја о насиљу у емотивним везама Креирана једна публикација о насиљу у емотивним везама	Број јавних догађаја Број публикација	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Центар за социјални рад Центар за пружање услуга социјалне заштите

3.4. Организација кампања на тему породичног насиља	Организована једна јавна кампања, онлајн или у непосредном контакту, усмерена на сузбијање породичног насиља	Број организованих кампања	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Центар за социјални рад Центар за пружање услуга социјалне заштите
3.5. Радионице за оснаживање деце на тему родно заснованог насиља	Организовано најмање две радионице за по 15 деце	Број радионица Број деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет

			Медији Центар за социјални рад Центар за пружање услуга социјалне заштите
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.: Превенција дигиталног насиља и подршка адекватном реаговању на дигитално насиље			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
4.1. Организовање едукативних радионица на тему спречавања дигиталног насиља	Организовано 5 радионица са по минимум 15 деце у радионици	Број реализованих радионица Број реализованих радионица у насељеним местима Број обухваћене деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Медији Центар за социјални рад Центар за пружање услуга социјалне заштите

4.2. Организовање обука о механизмима адекватног реаговања на дигитално насиље	Организовано 5 обука са по минимум 15 деце у радионици	Број реализованих обука Број реализованих обука у насељеним местима Број обухваћене деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Центар за социјални рад Центар за пружање услуга социјалне заштите
4.3. Радионице на тему адекватног избора садржаја на ТВ-у и интернету за децу и родитеље	Организовано 5 радионица са по минимум 15 деце у радионици	Број реализованих радионица Број реализованих радионица у насељеним местима Број обухваћене деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет

			Медији Центар за социјални рад Центар за пружање услуга социјалне заштите Полицијска управа Сомбор
--	--	--	---

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5: Подстицати одговорно власништво кућних љубимаца

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ ПАРТНЕРИ
5.1. Радионице на тему одговорног власништа и понашања према животињама	Организовано 5 радионица са по минимум 15 деце у радионици	Број реализованих радионица Број реализованих радионица у насељеним местима Број обухваћене деце	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији
5.2. Јавне акције о одговорном власништву	Организована једна јавна акција за промоцију одговорног власништва међу децом и широм популацијом	Број реализованих јавних акција	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6: Повећати ниво безбедности деце на локацијама на којима се окупљају деца

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
6.1. Одржавање и поправка справа на дечијим игралиштима и осветљења	Одржавано и поправљено минимум 40 справа на дечијим игралиштима, поправљено осветљење	Број редовно одржаваних игралишта и осветљења Број одржаваних справа	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Јавна предузећа Педагошки факултет Медији

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 7: Подизање свести о проблематици трговине људима

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
7.1. Реализација едукативних радионица отрговини људима	Организовано четири радионице са по 15 деце у радионици	Број реализованих радионица Број деце која су прошла радионице Број радионица у насељеним местима	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Полицијска управа Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Медији Установе социјалне заштите
7.2. Одржавање догађаја и израда публикација на тему заштита од трговине људима	Одржавање минимум једног догађаја посвећеног заштити од трговине људима. Израда једне публикације која се бави заштитом трговине људима.	Број трибина Број публикација	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Медији Установе социјалне

			заштите
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 8: Превенција злоупотребе психоактивних супстанци			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
8.1. Гостовање лекара и полицијских службеника на ЧОС - овима, презентација примера из праксе и дискусија са децом	Одржано најмање 10 предавања Најмање 150 ученика посетило предавања	Број одржаних предавања Број ученика који је посетио предавања	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Здравтствене установе Полицијска управа Медији
8.2. Радионице за ученике о последицама употребе ПАС у служби очувања менталног здравља	Организовано две радионице о последицама употребе ПАС са по 15 деце у радионици	Број радионица Број деце Број радионица у насељеним местима	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења,

			Црвени крст Сомбор Образовне установе Педагошки факултет Здравтсвене установе Полицијска управа Медији
--	--	--	--

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 9: Решавање сукоба применом медијације

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ/ПАРТНЕРИ
9.1. Подршка породицама кроз услуге стручњака за медијацију	У граду постоји место где породице могу добити помоћ стручњака, компетентног за примену медијације у решавању породичних сукоба Реализоване кампање о предностима медијације у односу на арбитражне начине решавања породичних сукоба	Сprovedена најмање једна кампања Кроз кампању породице су упознате са предностима медијације и могућностима да је користе у решавању својих сукоба	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Образовне установе Здравтсвене и социјалне установе Полицијска управа Медији

4. КУЛТУРА И ИНФОРМИСАЊЕ

У граду функционише шест јавних установа културе чији је оснивач Град Сомбор:

- Народно позориште Сомбор
- Културни центар „Лаза Костић“
- Градски музеј Сомбор
- Историјски архив Сомбор
- Галерија „Милан Коњовић“
- Градска библиотека „Карло Бијелицки“

Народно позориште Сомбор

Народно позориште Сомбор је професионална установа културе која се бави музичко-сценском делатношћу. Као професионална установа постоји од 1946. године мада је традиција позоришног живота и неговања позоришне културе у Сомбору много старија и датира од друге половине XIX века. Позориште има две сцене: Велику сцену и Малу сцену - Студио 99. Организатор је фестивала Позоришни маратон.

Културни центар „Лаза Костић“

Културни центар „Лаза Костић“ је основан 1996. године с циљем да обезбеђује услове за свестрани развој културе и уметничког стваралаштва кроз организовање ликовних програма, књижевних и музичко- сценских програма, програма аматера у култури и издавачке делатности. У оквиру Културног центра функционише Галерија Културног центра. Културни центар тренутно функционише у два простора. Организатор је великог броја манифестација међу којима се издвајају СОМУС - Сомборске музичке свечаности, Фестивал мултикултуралности, Green Town Jazz Fest, Ликовна јесен - бијенале, Дечији фестивал „Шарени свет“ и Филмски фестивал дунавско-панонске регије.

Градски музеј Сомбор

Градски музеј Сомбор основала је скупштина Историјског друштва Бач-борошке жупаније 1883. године. Музеј 1945. године постаје институција културе града Сомбора, да би потом био проглашен за регионални, за подручја Сомбора, Апатина, Одака и Куле. Има седам одељења. У његовом саставу се налази и депаданс Спомен обележја Батинске битке на Дунаву код Бездана, а у плану је отварање депаданса - Музеј Подунавских Шваба у Грашалковићевој палати. Галерија савремене југословенске уметности Градског музеја у Сомбору поседује збирку уметничких дела откупљиваних на годишњим изложбама Ликовне јесени. Музеј је током 70-их и 80-их година XX века активно радио на заштити непокретног културног наслеђа и спроводио археолошка

ископавања, док су након 2000. године на територији Сомбора спровођена заштитна археолошка ископавања под руководством Покрајинског завода за заштиту споменика културе Нови Сад. На вишеслојном локалитету Магарећи млин 1987. године је пронађен фрагмент људске лобање који је 2018. године радио-карбон методом (C14) датован у средње камено доба (мезолит). Ово датовање потврдило је да је територија Војводине била насељена и у средњемкаменом добу, што је заинтересовало научну јавност ².

Историјски архив Сомбор

Архивска служба у Сомбору бележи своје постојање од 1749. године. Градска државна архива Сомбор основана је 1952. године, а 1964. године мења назив у Историјски архив Сомбор. Архив делатност обавља на територији Града Сомбора и општина Апатин, Бач, Кула и Озаци (укупно 42 насељена места). Архив има четири одељења. Архивска грађа писана је на српском, латинском, мађарском и немачком језику. Историјски архив послује у Крушперовој палати и у Пашиној кули, културним добрима од великог значаја.

Галерија „Милан Коњовић“

Галерија „Милан Коњовић“ отворена је 1966. године као легат сликара Милана Коњовића који је Граду поклонио збирку од 500 својих дела. Легат данас броји 1.084 радова. У списку фонда Галерије тренутно се налази 450 уља, 520 цртежа, 54 пастела, 46 акварела, 13 темпера и једна таписерија, која прати одговарајућа музејска документација. Галерија уз ретроспективне приређује и повремене тематске изложбе.

Градска библиотека „Карло Бијелицки“

Градска библиотека „Карло Бијелицки“ основана је на Генералној скупштини Удружења 1859. године. Она је Матична библиотека Западнобачког округа, што укључује укупно 65 библиотека и библиотечких јединица у Сомбору, Апатину, Кули и Озацима. Има девет одељења, 14 огранака, књиговезницу и књижару. **Дечије одељење Градске библиотеке** налази се у посебном простору. Библиотечки фонд броји преко 351.602 примерака, укључујући и Збирку раритета од 309 књига, међу којима је најстарија Зборник Божицара Вуковића, штампан у Венецији 1538. године. Библиотека има и издавачку делатност, те тако издаје часопис „Домети“ као и многе друге књиге. Организатор је манифестација „Вељкови дани“, „Дан Лазе Костића“, „Сомборски књижевни фестивал“ и „Подунавски дани Јаноша Херцега“.

На територији града Сомбора налази се 28 културних добара, од којих је један споменик културе категорисан као непокретно културно добро од изузетног значаја, Црква Св. Јована Претече (Светопретечева или Мала православна црква) из XVIII века. Поред споменика који има категорију изузетног значаја, 25 културних добара је категорисано као непокретно културно добро од великог значаја које су већином цркве и зграде саграђене у XVIII и XIX веку. На територији града налази се једна просторно културно - историјска целина, Историјско језгро Сомбора „Венац“, и једно знаменито место - Место Батинске битке на Дунаву код

Бездана, оба категорисана као културна добра од великог значаја. Бригу о непокретним културним добрима на територији Сомбора води Покрајински завод за заштиту споменика културе Нови Сад. Са територије града Сомбора у Национални регистар нематеријалног културног наслеђа уписана су два елемента, стапарски ћилим и бездански дамаст - умеће ручног ткања орнаментисаног дамаста жакар техником. Стапарски ћилим се производи на хоризонталним разбојима.

Градска библиотека „Карло Бијелички“ поред сталних едукативно-забавних радионица, онлајн радионица и квизова, програма на *Фејсбуку* и *Јутјубу* „Читамо за Вас“ и културних програма, у оквиру књижевне манифестације „Вељкови дани“ организује и конкурс „Голубић“ за најуспелију причу ученика основних и средњих школа Републике Србије и региона. Омогућава бесплатну чланарину за децу до другог разреда основне школе. Организује акцију „Бибитека: библиобата и библиосека“, свакој прворођеној девојчици и сваком прворођеном дечаку у месецу, дарује пакет који садржи књиге за најмлађи узраст и играчку, а мајкама породичну чланску карту ГБКБ за годину дана. Успешно сарађује са образовним, културним и институцијама за младе и НВО сектором.

Народно позориште у оквиру традиционалне манифестације „Позоришног маратона“ део програма усмерава ка најмлађој публици у виду представа за децу најзначајнијих аутора из земље и иностранства које се приказују у преподневним часовима. Такође кроз пројекат „Град Сомбор својој деци“ се већ неколико година уназад успешно организује да два пута годишње, у априлу и у октобру, по четири хиљаде малишана погледа бесплатно представе за децу. Организују се две различите представе, за млађе и старије малишане, које се одиграју по десет пута у два дана.

Галерија „Милан Коњовић“ Сомбор редовно организује ликовне радионице за децу предшколско и школског узраста, као и разне презентације и квизове знања на тему маистра Милана Коњовића.

Градски музеј у оквиру манифестације „Ноћ музеја“ организује активност намењену деци „Потрагаза музејским благом“, као и у оквиру манифестације „Музеји за 10“ коју посећују организовано деца предшколског и школског узраста.

Културни центар „Лаза Костић“ Сомбор у сарадњи са Градом Сомбором реализује низ програма намењених за децу предшколског и основношколског узраста (нижи разреди). Програми се реализују у Граду Сомбору и у свим насељеним местима и то : „Шарени свет“ - подразумева извођење позоришне представе у свим школама и осликавање Трга Светог Тројства; „Шарени свет“ манифестација која акценат даје на представљању разних занимања прилагођених дечијем узрасту; „Дрво генерације“, „Моја јелка, најлепша јелка“ и многе друге.

Град Сомбор сваке године расписује Јавни позив за финансирање и суфинансирање пројеката, програма и манифестација у култури у износу од 10.000.000,00 динара, манифестација финансирана путем јавног позива које се издаја као најпосећенија и најпрепознатљивија у целом региону „Шарени вокали“ дечији музички фестивал који велича музичко стваралаштво које се негује дуги низ година у оквиру удружења Сомборско певачко друштво које организује фестивал под покровитељством града Сомбора.

У области културе и информисања а у оквиру спроведених истраживања (анкетног испитивања и фокус група) дошло се до следећих налаза релевантних за овај приоритет ЛАП-а :

ДЕЦА

О дешавањима у граду и месту у коме живе, млади се најчешће информишу путем друштвених мрежа (72,50%) и преко вршњака (68,20%), а најмање преко новина (4,30%) и плаката, флајера и огласних табли (11,60%).

Ученици сматрају да им је највише потребно више биоскопа на отвореном (70,81%), као и филмских (67,55%) и музичких фестивала (63,74%).

Подаци о посећивању садржаја и установа културе показују да сваки други средњошколац никада не иде у Музеј, 63,18 никад не иде у галерију или неку изложбу, 68,82% на промоцију књиге или књижевно веће, 56,79% не иде на радионице, семинаре или обуке и 59,60% никада не иде на волонтерске акције. У биоскоп често иде њих 23,68% и ретко 66,89%. У позориште никада не иде 43,62% и њих 49,42% иде ретко.

РОДИТЕЉИ

Родитељи наводе да су сви садржаји потребни за децу основношколског узраста у проценту већем од 80%, а највише се издвајају позоришне представе (96%) и биоскопи на отвореном (95,20%).

О понуди садржаја за децу родитељи се највише информишу преко породице и пријатеља, те преко друштвених мрежа и интернет портала/онлајн новина

Око половина родитеља са својом децом повремено посећује музичке фестивале, филмске фестивале, фестивале за децу, музеје и драмске/музичке/креативне радионице. Позориште повремено посећује 64,80% родитеља, а често 20%, док у биоскоп често иде 54,40% родитеља. Биоскопе на отвореном посећује повремено 37,60% родитеља са децом.

Када податке анализирамо према месту становања видљиво је да родитељи из града чешће посећују позориште, биоскоп, музеј и фестивале за децу, док родитељи који живе на селу нешто више посећују драмске/музичке/креативне радионице.

СТРУЧЊАЦИ

Као групе деце за које сматрају да немају једнак приступ активностима, садржајима и услугама које су доступне већини деце стручњаци наводе: деца из материјално угрожених породица (4), деца са сметњама у развоју (6), деца из дома (1), деца са села (3), Ромска деца (3), маргинализоване групе (6), занемарена деца (2).

Стручњаци процењују да у Сомбору највише има школа језика за децу и спортских активности, а сматрају су најквалитетније школе језика за децу и математичко-логичке активности.

Стручњаци сматрају да у граду недостају следеће активности за децу: психолошко саветовалиште (3), креативне радионице (9), едукативни садржаји (8), такмичења (2), курсеви домаћинства и практичних вештина (4), културни садржаји (4), превенција употребе ПАС (1), спортске активности (2), учење учења (3), простор за децу (2).

5.КУЛТУРА И ИНФОРМИСАЊЕ			
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.: Унапредити ниво информисаности и укључености децеу реализацију активности			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ ПАРТНЕРИ
5.1.1.Креирање и одржавање профила на друштвеним мрежама за потребе информисања деце и родитеља о активностима које се плаћају, не само оним које су бесплатне на нивоу Града Сомбора, а тичу се културе и информисања	Креиран по 1 профил на друштвеним мрежама Инстаграм и Фејсбук. Постављено мин. 100 објава са информацијама о активностима намењеним деци и родитељима.	Број креираних профила Број постављених објава	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе

			Медији
5.1.2. Креирање обједињене онлајн платформе за најаву догађаја у области културе	Креирана платформа	Број креираних платформи	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији
5.1.3. Информисање деце и родитеља о активностима које организације и установе спроводе	Објављено минимум 100 информативних садржаја Информисано минимум 5.000 деце и родитеља	Број постављени хобјава Број информиса деце и родитеља	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији

5.1.4.Постављање изазова на друштвеним мрежама хуманитарног карактера са циљем већег обухвата деце при информисању одешавањима Креативне онлајн кампање информисања деце	Реализовано минимум три онлајн кампање за информисање деце Информисано минимум 3.000 деце	Број реализованих кампања Број деце која су информисана путем кампања	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији
5.1.5.Умрежавање и креирање садржаја медија, удружења и институција које се баве унапређењем положаја деце	Реализован минимум један догађај који окупља представнике медија, удружења и институција у циљу унапређења сарадње и информисања циљних група Остварена сарадња минимум 20 удружења и 10 институција са медијима Повећан број медијских објавана мењених деци и родитељима	Број реализован их догађаја Број учесника догађаја Број објављених садржаја у медијима	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији
5.1.6.Информисање деце школског узраста о постојећим садржајима и активностима путем школских мејлинг листа	Прослеђено минимум 30 активности	Број прослеђених објава путем мејлинг листе у школама	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор

			Педагошки факултет Установе културе Медији
5.1.7. Информисање деце о могућностима волонтирања и учешћа у хуманитарним акцијама путем штампаних и електронских медија и јавних акција	Реализовано минимум 9 активности путем којих су деца информисана о могућностима волонтирања и учешћа у хуманитарним акцијама Минимум 1.500 деце информисано о могућностима волонтирања и учешћа у хуманитарним акцијама	Број реализованих активности Број објава у штампаним и електронским медијима Број информисане деце/родитеља	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији
5.1.8. Афирмација културног наслеђа Града Сомбора	Организовано минимум 3 радионице у циљу афирмације културног наслеђа Града Сомбора Минимум 60 деце учествовало у радионицама	Број реализованих радионица Број деце која су учествовала у радионицама	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.2.: Унапређење програма за децу у области културе

АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ ПАРТНЕРИ
5.2.1.Радионице за децу из свих сфера уметности (глума, музика, књижевност, ликовна уметност и сл.)	Реализовано минимум 30 уметничких радионица Минимум 300 деце учествовало у радионицама	Број реализованих радионица Број деце која су учествовала у радионицама	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији
5.2.2.Приказивање филмова за децу - биоскоп на отвореном	Минимум 10 пројекција филмова које је посетило минимум 300 деце	Број приказаних филмских пројекција Број деце која су присуствова пројекцијама	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији

5.2.3.Позоришне представе за децу	Минимум 15 извођења професионалних позоришних представа за децу Минимум 10 извођења аматерскихпозоришних представа за децу Минимум 9 извођења аматерскихпозоришних представа у којима учествују деца	Број извођења професионалних позоришних представа за децу Број извођењааматерских позоришних представа за децу Број извођења аматерских позоришних представа у којима учествују деца Број извођених представа Број гледалаца представа Број деце која су глумила у представама	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији
--	---	--	--

5.2.4.Обуке унапређења јавног наступа деце	Организовано најмање 2 обуке јавног наступа за по 15 деце	Број деце која су учествовала у обукама Број реализованих обука	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији
5.2.5.Музички догађаји за децу (концерти, настupi, фестивали, смотре исл.)	Реализација минимум 15 музичких догађаја за децу Минимум 1.500 деце посетило музичке догађаје Минимум 150 деце наступало на музичким догађајима	Број деце која су посетила концерте Број одржаних концерата	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији

5.2.6. Успостављање система награђивања деце за учешће у културно- уметничким активностима кроз реализацију програма „Дечији пасош културе”	Успостављен систем „Дечији пасош културе” Издато 300 културних пасоша 200 деце награђено бесплатним улазницама 150 деце посетило установе културе захваљујући Дечијем културном пасошу	Број посетаустановама Број издатих „пасоша“ Број попуњених „пасоша“ Број подељених бесплатних улазница	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији
5.2.7. Мобилност деце у области уметничког стваралаштва	Минимум 100 деце учествовало у догађајима у области уметничког стваралаштва ван подручја Града Сомбора Минимум 10 уметничких група-секција учествовало у догађајима у области уметничког стваралаштва ван подручја Града Сомбора Појединци/групе деце са подручја Града Сомбора учествовало на минимум 30 догађаја у области уметничког стваралаштва ван подручја Града Сомбора	Број деце Број уметничких група Број догађаја на којима су деца/уметничке групе са подручја Града Сомбора учествовала	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији

5.2.8. Наградни конкурси дечијег стваралаштва на нивоу града, са могућношћу излагања у установама културе	Сprovedен наградни конкурси дечијег стваралаштва на нивоу града, са могућношћу излагања у установама културе Све установе културе изложиле продукте наградног конкурса	Број конкурса Број деце Број установа које су учествовале у активности	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији
5.2.9 Фестивал дечјег стваралаштва (заједничко уметничко стваралаштво у установама културе)	Реализован фестивал дечјег стваралаштва (заједничко уметничко стваралаштво у установама културе) Све установе културе учествовале у реализацији	Број фестивала дечијег стваралаштва Број деце Број установа које су учествовале у активности	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији

5.2.10. Филмски фестивал/пројекције филмова за децу у насељеним местим	Реализовано минимум 2 филмска фестивала Пројектовано минимум 5 филмова за децу Минимум 10 насељеним места учествовало у смислу да су у насељеним местима пројекције одржане	Број филмских фестивала Број пројекција Број насељених места где су пројекције одржане	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења, Црвени крст Сомбор Педагошки факултет Установе културе Медији
---	--	---	--

5. МЕХАНИЗМИ ОДРЖИВОСТИ

Како би се обезбедила одрживост Локалног акционог плана за децу, установљен је пети приоритет који има за циљ процену ефеката примене ЛАП-а за децу као и испитивање стања и потреба у областима релевантним за побољшање положаја деце у локалној заједници.

Поред наведеног, у овом приоритету побројане су активности које доприносе креирању нових и унапређењу постојећих политика и процедура у области унапређења положаја деце у локалној заједници.

7.МЕХАНИЗМИ ОДРЖИВОСТИ			
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 7.1.: Процена ефеката примене Локалног акционог плана за децу			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ ПАРТНЕРИ
7.1.1.Анализа и процена ефеката реализованих активности за децу	Прикупљени подаци о реализованим активностима за децу Ивршена анализа и процена ефеката реализованих активности за децу на подручју Града Сомбора Креиран минимум 1 извештај о реализованим активностима за децу	Број реализованих активности за децу Број укључених институција/удружења Број креираних извештаја	Град Сомбор Удружења Канцеларија за младе/Омладински центар
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 7.2.: Испитивање стања и потреба у областима релевантним за побољшање положаја деце у локалној заједници			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ ПАРТНЕРИ

7.2.1. Спровођење истраживања у појединачним областима релевантним за побољшање положаја деце у локалној заједници	Релизовано минимум 15 истраживања Креирани закључци и препоруке за унапређење положаја деце у релевантним областима	Број реализованих истраживања Број обухваћених испитаника Број укључених установа/организација	Град Сомбор, Удружења Канцеларија за младе/Омладински центар
7.2.2. Спровођење свеобухватног истраживања за потребе креирања наредног ЛАП-а за децу	Реализовано једно свеобухватно истраживање о потребама деце на подручју Града Сомбора Креиран сет препорука за потребе израде наредног ЛАП-а за децу	Број обухваћених испитаника Број укључених установа/организација Број добијених препорука	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 7.3.: Креирање нових и унапређење постојећих политика и процедура у области унапређења положаја деце у локалној заједници			
АКТИВНОСТ	ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ	ИНДИКАТОРИ	НОСИОЦИ ПАРТНЕРИ
7.3.1. Креирање наредног Локалног акционог плана на основу истраживања	Креиран Локални акциони план за децу за период од 2027.године	Број креираних Локалних акционих планова	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења
7.3.2. Праћење, анализа и унапређење локалних политика у области унапређења положаја деце	Спроведено минимум 3 анализе локалних политика у области унапређења положаја деце Унапређено минимум 3 локалне политике у сегментима релевантним за унапређење положаја деце	Број спроведених анализа Број унапређених локалних политика	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар Удружења

7.3.3.Оснивање Савета за унапређење положаја деце на територији Града Сомбора	Основао Савет заунапређење положаја деце на територији Града Сомбора	Број чланова Савета Број одржаних седница Савета	Град Сомбор Канцеларија за младе/Омладински центар
--	--	--	---

